Poštnina plačana v državi SHS.

14. številka. V Ljubljani, v nedeljo 18. januarja 1920. LIII. leto.

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne izvzemši nedelje in praznike.

Inserati: Prostor 1 m/m × 54 m/m za navadne in male oglase 80 vin., za uradne razglase 1·20 K, za poslano in reklame 2 K. — Pri naročilu nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda" in „Narodna Tiskarna" Knaflova ulica št. 5, pritlično. — Telefon št. 85.

„Slovenski Narod" velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		V inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 120·—	celoletno	K 140·—
polletno	„ 60·—	polletno	„ 70·—
3 mesečno	„ 30·—	3 mesečno	„ 35·—
1 „	„ 10·—	1 „	„ 12·—

Novi naročniki naj pošljejo v prvič naročnino vedno ☞ po nakaznici.
Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda" Knaflova ulica št. 5, I. nadstropje. Telefon štev. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.
☞ Rokopisov ne vrača. ☜

Posamezna številka velja 60 vinarjev.

Jugoslovenskemu Sokolstvu!

V mesecu juniju t. l. se vrši v Pragi VII. vseskolski zlet. Češka Obec Sokolska nam je poslala nastopni poziv:

Bratje!

Naše Kosovo je maščevano. Tristo let po belogorski bitki se hočemo spominjati pri VII. vsesokolskem zletu našega osvobojenja. Trdne vezi bratstva obeh narodov, skovane v skupnih bojih in v skupnem trpljenju, nam velevajo, da se v tem trenutku spominjamo predvsem Vas, dragi bratje, in Vas prosimo, da pohitite k nam o priliki VII., vsesokolskega zleta. Vaš narod, ki je zaslovel zaradi svojega junaštva pred vsem svetom in katerega prijateljstvo nam je bilo vedno najdragocenejši zaklad, mora biti zastopan pri naših slavnostih. Ni za nas veselja brez Vaše navzočnosti.

Zato Vas iskreno vabimo k udeležbi na zletu in se veselimo, da v junaškem bratskem poletu merijo Vaši borci svoje moči z našimi telovadci v prospeh vsem nam skupne sokolske ideje!

Zletne slavnosti so določene na 5 dni, in to 25. junija tekme članov in članic, tekma za prvenstvo Č. O. S., 26. junija javni nastop češko - slovaške armade na telovadišču, 27. junija, 28. in 29. junija javna telovadba vsega češko - slovaškega Sokolstva, nastop slovanskih gostov in naših zaveznikov, tekma v plavanju, v sabljanju, tekma v igrah itd.

Vabimo Vas, dragi bratje, v težkih, nenavadnih razmerah tako z ozirom na prehrano, kakor na nastanitev in vožnjo. Hočemo iti v boj s temi pretežkimi razmerami in upamo, da se posreči naši disciplini, požrtvovalnosti in samozatajevanju premagati tudi te ovire.

Tudi Vam je znan nam vsem enak gospodarski položaj, in zato Vas že danes prosimo, da nam ne štejete v zlo, če ne dobite v naši republiki onih udobnosti, ki bi Vas z njimi radi pozdravili.

Vendar hočemo storiti vse, da zadostimo dolžnostim gostiteljev. Zato Vas prosimo, da nam zadnji čas do 30. aprila 1920 javite podrobni seznam udeležnikov, da moremo pravočasno vse poskrbeti za prehrano in nastanitev.

Na svidenje, svobodni bratje, v naši svobodni republiki!

Veselimo se na trenutek, ko bodo mogle naše vrste pozdraviti prapore Sokolstva junaških združenih plemen Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Na svidenjo! Na zdar!

Česka Obec Sokolska.

Dr. Scheiner l. r., starosta. — D. Heller, l. r., tajnik.

Bratje in sestre!

Obveščamo Vas o tem pozivu naših milih sokolskih bratov na slov. severu, združenih v mogočni Češki Obci Sokolski! Prepričani smo, da dobi bratsko povabilo po vsej naši domovini radosten odmev! V zlati slovanski Pragi nastopi prvič naš Sokolski Savez kot edinstvena celota — navzven in znotraj zlita in spojena od sokolske misli v nerazrušno silo! V pričo zastopnikov vsega enotnega sveta hočemo na bratski zemlji pokazati svojo moč ter plodove svojega dela!

Vse župe pozivljamo, naj nemudoma začno s pripravami za zlet. Predvsem je treba v vseh jednotah razviti najvztrajnejšo delavnost ter organizovati zletne fonde! Sokolska volja, preizkušena v težkih borbah preteklosti, premaga vse ovire ter nas prešine s ponosno zavestjo, da se napravljamo na pot, kjer se naj na čast domovine izpriča zmagovitost sokolske ideje!

Prijave bratov in sester pošiljejo župe podpisanemu starešinstvu najkasneje do 31. marca t. l. in sicer hočemo: 1. število telovadcev, 2. število telovadk, 3. število udeležencev v kroju, 4. število udeležencev (udeleženk) sploh. — Kdor ni član (članica) posameznih sokolskih jednot do 1. februarja t. l., nima pravice do naše udeležbe! Vsa daljna navodila prejmejo posamezna društva potom svojih žup.

Zdravo!

V Ljubljani, dne 13. jan. 1920.

Starešinstvo Sokolskega Saveza SHS.

Dr. Oražen, l. r., starosta. — Dr. Riko Fux, l. r., t. č. tajnik.

Naše meje s strategičnega vidika.

Naše meje proti Nemški Avstriji.

(Izpod peresa odličnega veščaka.)

Nedvomno ima pri vseh razglabljanjih glavno in odločujočo vlogo naša meja proti kraljevini Italiji, proti našemu po številu in obsegu največjemu sosedu, ker je to sosed, katerega interesi se križajo sedaj z našimi in bodo v nasprotju tudi v bodočnosti vsled nepravične hegemonije te države na Jadranskem morju in v naših krajih vzhodno Soče.

To so vprašanja, ki se bodo rešila pravično šele v bodočnosti, do tistega trenotka pa moramo računati s tem romanskim »Drangom« proti vzhodu kot z dejstvom, ker si je ustvarila kraljevina Italija v ta namen najugodnejšo vojaško in politično podlago in vsled tega meritimno prvenstvo na Jadranskem morju odtod težnja za zemljo v Sloveniji in Hrvatski, odtod zasedba otokov in naših luk na vzhodni obali Jadranskega morja, odtod različne težnje v Albaniji in Mali Aziji. Državi SHS je vsiljena vsled tega ista naloga, ki jo je imela Srbija nasproti nemški ekspanziji na Balkanu, braniti svojo svobodo in tvoriti barijero, da ostane Balkan balkanskim narodom.

Da se bo poslužila kraljevina Italija pri izvedbi svojih političnih in ekonomskih ciljev sodelovanja tudi drugih naših sosedov »na našo škodo« in da bomo igrali vlogo »Sündenbocka«, je jasno kot solnce in dokazujejo to že sedaj svetovni dogodki.

Nedvomno je, da je dodeljena vloga pomagača v prvi vrsti Nemški Avstriji in da bo to radovoljno orožje v rokah Italijanov, da vsaj nekoliko vzpostavi staro slavo in moč: dogodki na koroški fronti so vidni znaki skupnega pohoda proti vzhodu.

Zavoljo tega se je treba ozreti in proučiti pri presoji naših mej proti kraljevini Italiji naše meje proti Avstriji, ki so del tega vprašanja.

Naša geografična in strategična meja za obrambo proti Avstriji bi bila Drava, naša etnografska meja sega okoli 20—30 km severno Drave. Glavno vlogo pri vojaških razmotrivanjih tvori faktično Drava.

Sedanj meine črte proti Italiji in Avstriji tvorijo medsebojno stranice enakokrakega trikotnika, katerega vrh je v Beljaku, a osnovnico tvori črta Reka - Ptuj. Celo ozemlje Slovenije se nahaja med krakoma tega trikotnika. V strategičnem pogledu je taka geometrična oblika jako nesrečna za tistega, ki se mora braniti med tema krakoma. Čim bližja sta kraka drug drugemu, tem bolj bo stisnjen tisti, ki se nahaja med njima, in to gre tako daleč, dokler ni vsled neprestanega stiskanja zadovoljen tisti, ki je v sredini. To osvetljuje, zakaj je potisnila Italija svojo mejo brezobzirno in daleč na naše ozemlje skoro do Save — ker nas hoče čim prej zadušiti med tema krakoma.

Obramba na vrhu tega trikotnika, to je v prostoru Beljak - Celovec-Spod. Dravograd proti severu in v prostoru Beljak - Vrhnika proti jugozapadu, je operativen problem, ki se da težko rešiti, ker ni prostora v globočino, ki je potreben za grupiranje in kretanje operativnih jednot in trena. Vsaka večja nezgoda na enem delu fronte ruši cel obrambni sestav v tem prostoru.

Kar velja v taktičnem in operativnem smislu za mali del tega trikotnika, velja v strategičnem pogledu za cel trikotnik.

Za Avstrijo je naravna smer za prodiranje prostor Maribor - Celje, za Italijane prostor Vrhnika - Ljubljana-Zidani most in Cerknica - Ribnica-Novo mesto. Večji neuspehi na severni fronti imajo v strategičnem smislu že nedogledne škodljive posledice za zapadno fronto in obratno: v vsakem slučaju bi bile take operacije vse sile, ki bi branile naše meje zapadno in severno Ljubljane, odrezane od zaledja in vsak umik nemogoč.

Naj mi bo dovoljena primera iz najnovejše prošlosti. Naše meje proti kraljevini Italiji in Avstriji so v strategičnem oziru slabše kot meje kraljevine Srbije pri vstopu Bolgarov v vojno in ki so imele za posledico umik Srbov v Albanijo. Srbi so imeli pred seboj na severu Savo, strategično barijero prve vrste, kar ni niti zdaleka Drava na Koroškem in Štajerskem; meja proti Bolgarski je bilo impozantno velegorje; naša meja proti Italiji je popolnoma odprta, Bolgari niso imeli na razpolago za svoje napredovanje niti ene ceste v evropskem smislu, kakor tudi ne železnice

LISTEK.

Moj mentor — Viktor Bežek in „V krvi".

Moj literarni učitelj in vzgojitelj je umrl!

Težko mi je pisati nekrolog. A dolžnost me veže, — sili hvaležnost. Resnica je, da je za ta posel marsikdo poklicanejši od mene. Pokojnik je bil profesor, jezikoslovec, pedagog in kritičar: jaz nisem nič tega. Ker pa molče drugi, ki bi govorili lahko o njem lepo, naj jaz vsaj zajecljam. Spoštoval sem ga, odkar sem ga poznal in bila so leta, ko sem ga ljubil: zato moram. A ne zamerite, da pišem tudi o sebi!

Porodil se je v Postojni l. 1860., kjer je bil njegov oče višji davčni uradnik. Izredno nadarjena obitelj! Njegov dve leti starejši brat, tudi že rajni notar dr. Rupert, je bil ugleden pravoznanec, čegar koncizne študije v »Slovenskem Pravniku« in v »Zeitschrift fürs Notariat« se večkrat autoritativno omenjajo v komentaru o občnem državnem zakoniku Krainza in Stubenraucha. Toda dr. Rupert je bil tudi skrit umetnik, glasbenik, in njegove globoke, duhovite kritike o muzikalijah, koncertih in opernih predstavah so bile nekaj let v ponos »Slov. Naroda«.

Iste duše je bil Viktor: profesor, filolog, suhoparen znanstvenik na videz, a v istini umetniško nežna duša, filozof altraist in modern Pestalozzi.

Študiral je dve leti na Dunaju, kjer je zlasti pridno poslušal Miklošiča, dovršil pa je svoje filosofske študije v Gradcu z odličnim uspehom. Učiteljeval je potem nekaj časa na ljubljanski in novomeški gimnaziji, a ker mu klasična filozofija spričo njene tedanje smeri po srednjih šolah ni ugajala, se je posvetil popolnoma ljudskemu šolstvu. Napravil je izpit za meščanske šole in tako usposobljen za pouk na učiteljiščih prestopil kot profesor na ljubljansko učiteljišče; s tega zavoda se je preselil na goriško učiteljišče, odtod začasno na koprsko in odondot zopet nazaj na goriško.

Medtem pa je ves čas marljivo pisateljeval. Najprej je jezik v Mat. Ravnikarja »Sgodbah svetiga pisma« obdelal za program novomeške gimnazije l. 1889. in l. 1890. je v »Ljubljanskem Zvonu« vse leto priobčeval svoje vedno zanimive, dasi ne vedno pravilne »Slovniške razgovore«.

To sta bila prva njegova filološka spisa. Že ž njima je Bežek sijajno dokazal, da je mogoče obdelovati tudi pusto jezično tvarino poljudno, živahno in elegantno, pa tudi nefilologu zanimivo. Bežkov jezik je bil bogat in njegov slog poln humorja in puščic, pročen in lahak; zato je znal tudi najglobljo misel povedati lepo in razumljivo. In to mu je z veseljem povedal vsakdo.

Prav to priznanje pa ga je navdušilo, da je poslej začel pisati redno. Pisal je kritike in referate za »Ljubljanski Zvon«, »Dom in Svet« in »Slovanski svet«, se intenzivno zanimal za leposlovje, slovensko in slovansko, polemiziral veselo in duhovito, ter se kot šolnik še posebej ogreval za čim dovršenejše slovenske in nemške čitanke na naših srednjih šolah. Celo v »Österr. Gymn. Zeitschrift« je priobčil o tej tvarini članek, ki je na filološkem shodu na Dunaju vzbudil pozornost. A leta 1895. je prevzel uredništvo »Ljubljanskega Zvona«, podjeten, agilen in iniciativen, da je postal kar precej vzor vsem urednikom.

Takrat sem — mlad, naiven in sila domišljav akademik — stopil s pokojnikom v zvezo. Dotlej sem pisal povestice in novelete le za »Slovenski Narod« in »Edinost«, pisal le sebi v zabavo, brez namena in tudi brez honorarja. Pisal sem, ker sem videl pisati svojega očeta, ki je napisal kopo člankov in študij za »Učit. Tovariša« že od l. 1868. dalje, za »Cerkveni Glasbenik«, »Slov. Narod« in drugam, a mu je bila edini honorar zavest, da je listu ustregel. Rajni Bežek pa je moje literarne igrače opazil in me ljubeznivo povabil v »Lj. Zvon«. Poskusil sem torej. Poslal sem mu novelo »Sama svoja«, ki jo je sprejel in nemudoma objavil. Morda ni bila slaba tista moja začetniška stvarca, saj jo je dunajska »Arbeiter Zeitung« že naslednjega leta priobčila v svojem feljtonu pod naslovom »Auf eigenem Füssen«. Večjega pomena je postala zame zato, ker me Bežek ves zadovoljen navduševal v neštevilnih pismih in z neprestanimi dopisnicami, naj nadaljujem, naj pišem. In pošiljal sem mu z Dunaja literarnih in umetniških vesti, referatov, kritik l. dr. Nikdar mu ni bilo dovolj. Vse je priobčil ter me vedno iznova ljubeznivo rotil: »Pošljite, pišite še in še!«

In poslal sem mu zopet novelo o lepi grešni Tončki: rodila se je na Igu v koči, ki je že davno izginila s površja, in propala v tržaškem velikem svetu kot bivša prekrasna in bogata metresa.

Bežek pa mi je novelo vrnil, češ: »To je snov za cel roman! Napišite mi za ves bodoči letnik »Ljubljanskega Zvona« uvodno povest! Morate!«

In ker sem »moral«, sem napisal povest »V krvi«, ki je razburila ves tedanji slovenski literarni svet. Dr.

nice za preskrbo čet. Italijani pa imajo, kakor sem že dokazal, 11 cest sposobnih za avtomobile in več prvovrstnih železnic. To nam eklatantno kaže, v kakem položaju se nahajamo. Mogoče odtrga modrost naše zunanje politike Avstrijo od Italije, vojak pa mora računati tudi z najhujšim dejstvom ter na temelju tega proučevati možnost obrambe, torej v predležečem slučaju obrambe proti istodobnemu napadu na severu in zapadu.

Ta pretresanja nam zopet kažejo potrebo, da dobimo proti Italiji kot minimum tiste meje, ki nas branijo proti strategičnemu napadu, ter da tako razmaknemo kraka tega trikota, med katerima bi se lahko zadušili, da dobimo prostora in zraka za najpotrebnejše kretanje in dihanje. Če ne dobimo te meje danes, ko so vsi naši mili sosedje, zlasti Avstrija in Madžarska »par terre« ter nam ne morejo škoditi, jih ne bomo tudi nikdar poznejе, ko se bodo te države popravile.

Končno navajam, da če se nam ne bi posrečilo dobiti Soče za mejo, ampak kako drugo mejno črto, da bi imeli tedaj po strategični vrednosti približno take meje proti kraljevini Italiji in Avstriji, kot jih je imela stara Srbija na začetku vojne proti Avstro - Ogrski. Da niso bile te meje v strategičnem smislu idealne, kažejo vsi zgodovinski dogodki iz najbližje preteklosti.

Če bi ostala danes po Italijanih zasedena črta — meja, bi se nahajali v slabšem položaju nasproti Italiji, kot ga je imela na začetku svetovne voine Belgija nasproti Nemčiji; kaj se to pravi, je znano vsem iz dogodkov.

Obrazloženje k valutni reformi.

Beograd, 15. januarja. Presbiro ministrstva zunanjih poslov javlja uradno: Po dolgem in vsestranskem proučevanju stanja naše denarne cirkulacije, je kraljevska vlada odločila, da je za sedaj nemogoče, izvesti vse odredbe, ki bi mogle izvršiti njeno radikalno saniranje. Temeljno izboljšanje vrednosti našega domačega denarja zavisi deloma od faktorjev, ki so izven dosega državne oblasti. Med faktorji, na katere more država vplivati, so tudi taki, katerih premena bi v resnici koristila izboljšanju novčnega prometa, toda bi na drugi strani mogla povzročiti nedogledne škodljive posledice v gospodarskem in socijalnem oziru. Neposredni cilj valutne reforme ne more biti izboljšanje vrednosti domačega denarja, nego izključevanje faktorjev, ki delujejo na njeno poslabšanje, in ustvarjanje pogojev za njeno izboljšanje. Valutna reforma ima vobče za cilj samo ustvarjanje pravnega reda za domači denar. Njegova vrednost pa izhaja iz obsega valutnih odredb. Ustvarjanje pravnega reda denarnega prometa ne sme izzvati nikakega gospodarskega nereda. Kakor je obsojati vsako valutno odredbo, ki bi imela za neposredno posledico naglo poslabšanje vrednosti domačega denarja, tako je obsojanja vredna odredba, ki bi povzročila naglo izboljšanje njegove vrednosti. Pri denarnem prometu ni največje zlo potlačenje vrednosti (depresija) domačega denarja, temveč neprestano in znatno variiranje njegove vrednosti. Ako bi valutna reforma povzročila naglo padanje vrednosti domačega denarja, tedaj bi imelo to za posledico osiromašenje lastnikov denarja in upnikov, z druge strani pa obogatenje dolžnikov in lastnikov drugega imetja. Naglo povečanje vrednosti domačega denarja bi značilo osiromašenje dela dolžnikov in obogatenje upnikov in lastnikov denarja. Pri proučevanju valutnega vprašanja ne smemo prezreti temeljne činjenice, da denar ni samo gospodarsko dobro po sebi, temveč hkrati predmet mnogobrojnih kreditnih odnošajev in da izpremememba njegove vrednosti ne vpliva samo na stanje imovine lastnikov denarja, temveč tudi na imovino še večjega števila oseb, ki stoje medsebojno v kreditnem razmerju. Postavljajoč kot osnovno smernico valutne reforme izbegavanje vsakršnega njenega vplivanja na vrednost domačega denarja v času njenega izvrševanja, je kraljevska vlada valutne odredbe omejila na izločitev drugih denarnih neprilik našega današnjega denarnega prometa, od katerih je prvi kroženje kronskih novčanic avstro - ogrske banke, a drugi obstoj dveh vrst zakonitega denarja, krone in dinarja. Kraljevska vlada je odločila, da v najkrajšem času potegne iz prometa kronske novčanice avstro - ogrske banke in da jih zamenja z novčanicami Narodne banke kraljevine SHS. Dvojnovrstnost v denarnem prometu se odstrani na ta način, da se s to novčanico zamenja tudi dinarska novčanica Narodne banke kraljevine Srbije. Nova novčanica Narodne banke kraljestva SHS je nov denar. Ona ni niti današnja kronska novčanica, niti današnja dinarska novčanica Narodne banke. Glasila se bo hkrati na krone in dinarje in bo »kronsko - dinarska« novčanica. Na ta način bo krožil v našem prometu le ene vrste denar. Tako se bodo onemogočile vse špekulacije z domačim denarjem. Valutna reforma nima in ne sme imeti cilj ukinjenja ene od dveh obstoječih denarnih edinic, krone ali dinarja. Kraljevska vlada ni vodila računov o slabih separatističnih pojavih na denarstvenem polju, ki zahtevajo uničenje krone ali dinarja. Take odredbe bi bile zelo škodljive za gospodarsko življenje. Iz zgodovine denarstva vemo, da ni nič težjega, nego priučiti široke mase naroda, računati z novimi denarnimi edinicami. Kraljevska vlada ni niti trenotek premišljevala, da bi primorala oni del našega naroda, ki je navajen računati s krono, da preko noči začne računati z dinarjem. Taka odredba bi v ostalem niti ne bila potrebna. Naše gospodarsko življenje ni trpelo vsled tega, ker del našega naroda računa s kronami, a drugi z dinarji, nego vsled tega, ker obstojita dva zakonita novca, o katerih je eden odgovarjal vsem pogojem najslabšega denarja. Valutna reforma ima za nalogo, potegniti iz prometa to slabo krono, da z unifikacijo denarja onemogoči, da bi bila krona blago proti dinarju, a dinar proti kroni. Ta cilj se da doseči z ustvaritvijo edine kronsko - dinarske novčanice Narodne banke kraljestva SHS.

S tem se bosta s kronsko - dinarsko novčanico odkupili od naroda današnja kronska novčanica avstro-ogrske banke in današnja dinarska novčanica, in sicer obe al pari. Lastniki današnje kronske novčanice bodo dobili namesto slabega novca denar, za katerega jamči Narodna banka kraljestva SHS z vsem svojim imetjem in kraljevina SHS z vsem svojim kreditom, in katerega količina se ima v prometu stopnjevaje zmanjševati. Jasno je, da prejmejo lastniki kronskih novčanic boljši denar, katerega vrednost mora biti vsaj tolika, kakor današnje kronske novčanice. Za isto kronsko - dinarsko novčanico se bo zamenila tudi današnja dinarska novčanica Narodne banke kraljevine Srbije. Dajajoč novo krono v zameno za današnjo krono al pari, kraljevska vlada ni mogla niti pomisliti, da lastnikom dinarske novčanice da manjšo vrednost, nego je ona, ki jo oni dajejo v zameno za novo novčanico. Stoječ pred činjenico, da morejo dobiti lastniki dinarske novčanice za en dinar vsak čas najmanj štiri krone, je ona smatrala za zahtevo pravičnosti, da v tem razmerju izvrši izmenjavo današnje dinarske novčanice z novo kronsko - dinarsko novčanico. Ker pa je potrebno, da v našem kraljestvu obstoji denar, s katerim je mogoče plačevati cene, izražene v kronah ali v dinarjih, mora nositi ta nova novčanica Narodne banke kraljestva SHS obilježje krone in dinarja. Ker se je tedaj odločilo z ozirom na naravne zahteve pravičnosti, da se za vsak današnji dinar zamenjajo štiri krone, sledi iz tega, da se novčanica za sto kron mora glasiti na 25 dinarjev, ali ako se vzame, da je s kronsko - dinarsko novčanico zamenjena nova dinarska novčanica al pari, a kronska za dinar v razmerju 1 : 4, da se ima tedaj novčanica za 100 dinarjev glasiti na 400 kron. Na ta način se doseže, da valutna reforma ne izzove perturbacije v vrednosti denarja, ker se naslanja na obstoječo vrednost enega in drugega denarja.

S to reformo je omogočeno, da se naš narod pri izračunjevanju cen poslužuje tudi še nadalje one denarne edinice, na katero je bolj navajen, bodisi krone ali dinarja, a da se bo plačevanje izvrševalo z eno in isto novčanico. To je glavni cilj vsake valutne reforme.

Z unifikacijo denarja so onemogočene vse nadaljne kupčije med krone in dinarjem. Hkrati je preprečena, da vrednost krone raste, dočim vrednost dinarja pada in obratno. Omogočeno pa je paralelno gibanje vrednosti ene in druge denarne edinice. Po tej reformi in s pogoji povoljnih gospodarskih odnošajev našega kraljestva se bo pokazala posledica, da se bo vrednost krone in dinarja stopnjevaje dvigala v smeri svoje predvojne vrednosti.

Ker je ustanovljeno tako stalno razmerje vrednosti med krono in dinarjem na osnovi nove efektivne današnje vrednosti, kraljevska vlada ne namerava utrjevati maksimalne meje vrednosti enega ali drugega denarja. Vlada se omejuje na to, da ustvari novo novčanico, in sicer najboljšo, ki se more ustvariti v naši državi.

Koliko količino zlata ali srebra bodo predstavljale krone ali dinarji, to je vprašanje, ki se mora regulirati s posebnim zakonom. Mi, kakor tudi vse države, ki so se udeležile strašne svetovne vojne, so še precej daleč od momenta, da se bodo mogle novčanice zamenjati s kovanim denarjem. Očividno pa je, da bo stopil ta zakon v veljavo mnogo prej, nego se bo v pridobitnem življenju občutila potreba po njem. — LDU.

Pismo iz Prage.

Praga, 10. januarja.

Nova ustava.

Predlog zakona nove češke ustave, ki ga te dni prične reševati Narodna skupščina, pred svojim razpustom, obsega štiri dele in sicer: volilni red za narodno zastopstvo in za okrožna in okrajna zastopstva, ustavno bistvo samo, reformne uprave potom okrajev in okrožij in jezikovni zakon.

Bodoče narodno zastopstvo bo razdeljeno v dve zbornici in sicer: poslansko in senatno. Ta dvojnost je vzbujala ostre debate po časopisju, kakor smo poročali, je levo krilo nacijonalistov očitalo Tusarju, da je na svojo pest izdal interese svoje stranke, ko je privolil v dvojno zbornico. Celotna socijalnodemokratska je proti dvojnati, zdi se pa, da bo zakon v tej formulaciji prodrl. V obe zbornici se bo volilo potom splošne, enake in tajne volilne pravice, enako za može in žene. Razlika med obema zbornicama bo obsežena le v številu poslancev. Za poslansko zbornico jih je določenih 300, za senat 150. Obenem pričenja za poslansko zbornico aktivna volilna pravica z 21. letom, pasivna s 30., dočim za senat aktivna s 26. in pasivna s 45. letom. Pravico zakonodavne inicijative naj bi imeli obe zbornici. Vendar bodo vladni predlogi predloženi najprej poslanski zbornici. Senat ima pravico sklep poslanske zbornice zavrniti; če ga pa poslanska zbornica v drugič potrdi s kvalificirano večino — večino vseh poslancev, ne pa samo prisotnih — je predlog sprejet brez senata. Vprašanje glede vezanih kandidatnih listin še ni rešeno.

Politična uprava republike bo bistveno reformirana in zamenjana s stvaritvijo okrajnih in okrožnih zastopstev. Dosedanje historične formacije kakor tudi deželni odbori bodo popolnoma odstranjeni. Prva instanca bodo okraji, druga pa okrožja ali župe, ki bistveno prevzemajo naloge današnjih deželnih uprav. Razlike med današnjo politično upravo in samoupravo izginejo. Zato bo v okrajih kakor okrožjih potegnjeno prebivalstvo k skupnemu odločevanju in sicer na ta način, da bodo stvoreni okrajni odbori in okrožna zastopstva, katerih člani bodo voljeni tudi potom splošne, direktne in tajne volilne pravice.

Glede jezika smo že poročali, da bosta češki in slovaški enakopravna in glavna jezika v republiki. Drugorodni občani pa imajo pravico zahtevati uradovanje v svojem jeziku povsod tam, kjer tvorijo manjšino najmanj 20%. V istem slučaju se morajo reševati vse njihove zadeve na vseh višjih inštancah in tudi pri najvišji, v njihovem jeziku.

Nemci in nova ustava.

Predno se je Narodna skupščina pričela baviti z ustavo, so prišle vse nemške stranke k ministr. predsedniku Tusarju, da mu predlože svoj memorandum. Glavna točka teh memorandov je bila, da Nemci ne priznajo nobene ustave, pri kateri niso sami sodelovali. Zahtevali so zato razpustitev sedanje narodne skupščine itd. Zdaj, ko poročajo časopisi o pričetku dela za novo ustavo, je sklical dr. Lodgemann vse nemške narodne stranke, da protestirajo proti vladnim nameram. V resoluciji, sklenjeni na zborovanju, se ostro obrača proti vladi in poziva ves nemški narod brez razlike strank, naj sprejme boj, ki mu ga čehoslovaška vlada usiljuje. Med drugim tudi omenja: čehoslovaško narodno zastopstvo hoče tik pred svojim razpustom stvoriti ustavni zakon za republiko. Ta zakon obsega tudi določbe glede jezika ter določbo, da ima predsednik republike pravico zbornico razpustiti in samo voditi nadaljnje posle, ki je stari avstrijski § 14. v novi obleki. Opozarjamo vlado, da izdajstva demokracije in nasilnosti nad nečeškimi narodi ne bomo trpeli. Temu sledi poziv na boj.

Nova cerkev.

Na zborovanju reformistične duhovščine je bilo sklenjeno, da se ustanovi nova cerkev in sicer: Cerkev čehoslovaška. V ta namen je bil izvoljen cerkveni odbor, ki ima izvesti njeno organizacijo. Na istem sestanku so se tudi protestanti izrekli za novo cerkev. — Nova cerkev ni v čehoslovaški republiki nov predmet. Z navedenim sklepom je dobilo izraza široko razširjeno gibanje med češko duhovščino, ki v glavnem zahteva sledeče reforme: uvedbo češkega jezika pri vseh obredih, tudi pri maši, in svobodo vesti (odprava celibata). Kakor se čuje, je tudi med narodom mnogo simpatij za novo češko cerkev. Reformisti hočejo, da bo iste veljavne vrednosti, kakor katoliška. — Katoliški nadškof se je z ozirom na ta dogodek izjavil, da računa Rim s tem, da pride v Cerkvi do raznih pripustnih reform. Vendar v strogih mejah. Glede uvedbe češčine pri vseh obredih misli Rim mnogo pripustiti, razven maše. Tudi odprava celibata je izključena. Kljub temu, da reformisti nočejo razkola z Rimom, je nadškof vseeno dal razumeti, da bodo najbrže izključeni iz rimsko-katoliške cerkve.

Rovanje proti čehoslovaški republiki.

Znani Jehlička in dr. Dvortsak nadaljujeta delo proti čehoslovaški republiki. Glasom informacij je bila v Budimpešti osnovana »Liga od Čehov tlačenih narodov«. V njej so baje zastopani češki Nemci, Rusini, Slovaki, Madžari, moravski in dravski Nemci. Predsednik je dr. Dvortsak. Liga izdaja francoske in angleške časopise, kjer hoče dokazati, da 4 milijoni Čehov ne morejo vladati in terorizirati 9 milijonov ostalih narodov.

Prof. Friderik Javančič:

Skrivna mirovna pogajanja l. 1917.

Pariz, 10. januarja 1920.

I.

Dve stari zgodovinski imeni sta tvorili v Parizu središče govorice zadnjih dni: habsburško in burbonsko. V tedniku »L' Opinion« je priobčil Jean de Pierreleu korespondenco in zapiske Siksta Burbonskega, ki je posredoval v prvi polovici leta 1917. med svojim svakom, zadnjim avstrijskim cesarjem, ter med francosko in angleško vlado v svrho miru, ki si ga je, kakor se zdi, takrat odkrito želel avstrijski dvor. Publikacija, važen list v historiji svetovne vojne, je v marsikakem oziru zanimiva. Izvršiti sta jo mogli le dve osebi: ali Sikst Burbonski, ali pa Karl Habsburški. Vzpričo monarhističnega gibanja na Ogrskem so mnogi mnenja, da je objavo omogočil bivši avstrijski cesar sam. Mnogi so zopet mnenja, da so publikacijo lansirali antantni krogi, da poglobe mejni jarek med novo Avstrijo in med Nemčijo. V zadnjo svrho je sredstvo očividno slabo učinkovalo, kajti prvi vtis na avstrijsko javnost je bil tak, da so mnogi časopisi obsojali »poskus felonije napram Nemčiji«, kar je v Parizu seveda provzročilo precejšno razočaranje. Interesantni so dokumenti vsekako tudi zbog tega, ker nam omogočajo dosti jasen pogled v tedanje razmere med avstrijskimi in nemškimi merodajnimi krogi; iz listin je razvidno tudi, da je že takrat Italija delala Antanti nemale preglavice. Morebiti ni samo slučaj, da so se gotovi krogi odločili za objavo ravno sedaj, pred reševanjem jadranskega in turškega vprašanja.

Kakšen je bil položaj koncem leta 1916.? Nemška ofenziva pri Verdunu se je bila ponesrečila. Ob Sommi se je nagibala vojna sreča v prilog Antante. Ruska vojska je še stala ob Karpatih. Romunija je vdrla v Sedmogrško. Za centralni državi je bil položaj dosti resen. Naenkrat se vojna sreča izpremeni. Nemci udarijo z vso silo na Romunijo, katero do malega zasedejo, ter se polastijo njenih bogatih zalog, kar za trenotek ojači pozicijo osrednjih držav. Tega trenotka se je hotel poslužiti cesar Karl, da reši prestol, ki je bil jel majati se pod njim.

Princ Sikst Burbonski in njegov brat Xavier sta bila takrat podporočnika belgijske artilerije. S svojo sestro, cesarico Zito, nista imela nobenih stikov, pač pa sta dopisovala s svojo materjo, ki je bivala med vojno deloma v Švici, deloma v Avstriji in deloma v Italiji, kjer ima rodbina, ki je do leta 1859. vladala v Parmi, velika posestva. Začetkom decembra 1916. leta se je obrnila mati pismeno do belgijske kraljice s prošnjo, da bi ta izposlovala njenima sinovoma kratek dopust v svrho potovanja v Švico, kjer bi se rada sestala z njima. Šele 28. januarja 1917 sta brata mogla odpotovati v Švico, kjer ju je že pričakovala njuna mati, ki jima je brez odloga povedala, da bi cesar Karl želel videti ju ter govoriti z njima

---

Mahnič je v Rim. Katoliku klical ogenj in žveplo name. »Slovenec« je hrumel in napisal uvodnik »V gnoju in krvi« in tudi »Slovenski Narod« me ni božal.

Nastopil sem pač slučajno v idealistični in sentimentalni dobi Pavline Pajkove in njenih enakih mošlih tovarišev. Nastopil sem preveč smelo in brutalno proti tradiciji. Prenaglo sem lopnil po dotlej merodajnih beletrističnih pravilih in ker sem imel v svoji mladeniški objestnosti še to predrznost, da sem v tržaški »Edinosti« humorno karikiral skoraj vse takratne literarne in politične slovenske veljake, me je naskakovalo ljubljansko in tržaško cmokavzarstvo z besnostjo, ki se jej ne najde zlepa enake v naši literarni zgodovini.

Jaz, prešeren porednež, pa sem bil te besnosti le sila vesel: zbudila je slovensko občinstvo iz literarne letargije in rodila živahno zanimanje za literaturo in razne smeri.

Na Dunaju smo imeli tista leta svoj literarni krožek: Cankar, Župančič, Eller, Ooesti, Majaron, Škerlanec, Vidic in jaz smo bili njegovi člani. Govorili smo le o slovstvu ter čitali in pisali, da je bila radost. Zlasti za rajnega Bežka! Njega namreč ni ostrašila vsa gonja proti »novi struji«, — nasprotno, veselila ga je, ker »Ljubljanski Zvon« se je čital, kakor že dolgo ne. In mi smo Bežku pošiljali rokopis za rokopisom. »Ne udajmo se!« nam je pisal zopet in zopet ter priobčil v istem letniku svojega »Zvona« vzporedno z »V krvi« še dve moji noveleti: »Socijalist« in »Vzor«. Na platnicah pa je ponatiskoval iz »Edinosti« in drugih listov literarne polemike, ki sem jih pisal proti neslanemu Janku Pajku in somišljenikom ter somišljenicam sam ali pa so jih napisali † Škerlanec, † Majaron in drugi moji tovariši — krožkarji.

Sami smo se zvali realiste, nasprotniki pa so nas imenovali naturaliste, in še dandanes se pojavi kak kvedrast obskurant, ki me zaničljivo brcne kot garjavo literarno ovco.

A nič zato: veselo je bilo v tistih časih, živo in — vsaj meni se je zdelo — vse svetlo in lepo. Mladi smo bili in srečni! Dekleta so nas ljubila, la literaturi, gledališču in umetnosti smo živeli, prepevali smo in »ves« Dunaj je bil naš ponoči in podnevi.

Mladino smo imeli za seboj, a tudi nekaj starejših, najboljših.

Niti Jožef Stritar, mož širokega obzorja, ni bil proti nam ter nas je očetovsko vzpodbujal k delu in vztrajnosti, a rajni Fran Levec, naš najboljši estet, mi je pisal spontansko dne 1. decembra 1895:

»Narodovi« izjavi zaradi Vaše povesti »V krvi« se mora vsak pameten človek v zobe smejati! Ti ljudje ne razumejo književne zgodovine in njenih struj: kakor smo moralipreboleti klasicizem, romantiko, svetobolstvo, — tako je moral tudi priti realizem in za njim naturalizem — in prišel bi bil, ko bi tudi Slovenijo opažili s kitajskim zidom. »Narod« se je postavil na stališče Prešernovega vladnega revizorja in cenzorja, ki je l. 1836. imenoval Prešernove poezije »Sanglochenläuten« in je zahteval od gubernija ilirskega, naj se Prešernove pesmi sežgo! Taki ljudje, kakor je bil cenzor Pavšek, pri nas nikoli ne izmro.

Zdravi! Vaš

Fr. Levec.

In že 8. decembra 1896. mi je — slučajno — pisal drugič o tem:

Narodova infamija zoper »V krvi« me je močno pogrela. Potlej sem se pa smejal — to so ljubljanski Abderiti!

Bog Vas živi!

S prijaznim pozdravilom

Vaš

Fr. Levec.

In višek te tragikomedije je, da sem postal niti dva meseca nato — sourednik »infamnega« Sl. Naroda ter urednik njegovega listka in literarno-umetniškega dela; »Slovenska Mat.« pa je izdala v »Knezovi knjižnici« mojo spominsko povest »Ljubezen in rodoljublje« ter mi prinesla — častno nagrado. Tak je bil poč Levčev odgovor na ljubljansko literarno cmokavzarstvo in abderitstvo . . .

To pa je bila v prvi vrsti zasluga rajnega Bežka. Ali pa njegova krivda! Brez Bežkovega prigovarjanja in neprestanega navajanja bi se morda jaz ne bil odločil pareksa, nego bi bil ostal zvest pinceti in secirnim nožičem. Da bi služil hkratu dvema idealoma, zato sem bil preslab, in — to je zopet moja krivda . . . Pa bodisi karkoli: gotovo je, da je bil Bežkov vpliv zame usoden. Nobenega urednika ne poznam, ki bi bil znal svoje sotrudnike tako prikleniti in voditi, kakor je znal to Bežek.

Kakor mene pa je Bežek neprestano ljubeznivo učil, bodril, opominjal, drezal, pridušal in karal tudi vse moje literarne tovariše, Trošana (Ivana Savelјeva): Cankarja, Aleksija Nikolajeva (Otona Župančiča), Boruta (Ellerja), Ooestla, Vidica ter Marijana Saviča, Romana Koširja in Josipa Ooloba (mene).

Bežek si je pač znal sodelavce pridobiti in vzgojiti ter je bil v tem pogledu vreden naslednik mojstra-Levca.

In zato sem ga spoštoval in zato so bila leta, ko sem ga resnično ljubil. . .

O njegovem nadaljnem delu in življenju pa mi dovolite, da Vam še kaj povem prihodnjič.

Fr. Govekar.

o miru in da je že vse pripravljeno za njuno potovanje na Dunaj. Izročila jima je tudi pismo, s katerim ju cesarica Zita iskreno prosi, naj bi pripomogla k sklepu miru; cesar Karl je dostavil nekaj besed. Princa se seveda nista upala izvesti tako podjetje brez dovolitve antantnih oblasti in sta izrazila željo, naj bi svak poslal kakega zanesljivega pooblaščenca v Švico, s katerim se bosta posvetovala, ako jima bo dovoljeno. Da ne vzbudita kakega suma, sta se povrnila čez Italijo v Pariz, kamor sta dospela 10. februarja. Ko sta si bila izposlovala potrebna dovoljenja, sta se vrnila v Švico, kjer sta se sestala 13. februarja s cesarjevim pooblaščencem, ki jima je sporočil, da bi bila Avstro-Ogrska pripravljena skleniti mir na temelju sledečih točk:

1. Skrivno premirje z Rusijo.
2. Vrnitev Alzacije in Lotaringije Franciji.
3. Status quo v Belgiji.
4. Stvaritev jugoslovanskega kraljestva, ki bi mu pripale Bosna, Hercegovina, Srbija, Albanija in Črna gora.

O tem sestanku grof Czernin še ni bil obveščen. Princu Sikstu se cesarjevi predlogi niso zdeli zadovoljivi. Svetoval je odposlancu vrniti se na Dunaj ter sporočiti cesarju, naj zapadnim oblastim odkrito ponudi mir na podlagi gorenjih točk, kajti skrivna pogajanja že radi tega ne bi mogla imeti zaželjenega uspeha, ker bi Nemčija in Italija, ki bi o njih gotovo polagoma izvedeli, nedvomno znali preprečiti sklep takega, očito njunim interesom protivnega miru. Cesar naj bi poslal jasen elaborat, katerega bi princ Sikst mogel predložiti interesiranim vladam in ki bi postavil Nemčijo pred fait accompli.

Odposlanec nemudoma odpotuje na Dunaj, od koder se povrne 21. februarja z raznimi listinami, med katerimi so najvažnejše sledeče:

1. Nota grofa Czernina, tedanjega avstro-ogrskega ministra za zunanje zadeve, s katero proglaša monarhija svojo zvezo z Nemčijo in ostalimi zaveznicami za nerazdružno, a zagotavlja, da nikdar ni bil njen namen uničiti Srbijo. Ako Nemčija hoče vrniti Alzacijo in Loreno, se Avstro-Ogrska temu ne bo protivila. Belgijo morajo vse vojujoče se vlasti odškoditi. Avstro-Ogrska nikakor ni pod političnim varuštvom Nemčije, pač pa se zdi, da je Francija pod onim Anglije. Avstrija ne želi uničiti Romunije, obdržati pa jo mora kot zastavo, dokler ni zagotovljena integriteta monarhije. Avstro-Ogrska se vojuje v defenzivne svrhe. Vsi narodi Avstrije so enakopravni:

2. lastnoročen dodatek cesarja Karla, pisan v nemškem jeziku: »Wir werden Frankreich unterstützen und mit allen Mitteln auf Deutschland einen Druck ausüben. Wir haben die grössten Sympathien für Belgien und wissen, dass ihm Unrecht geschehen ist. Entente und wir werden die grossen Schäden vergüten. Wir haben gegen Deutschlands Willen nicht mit Amerika abgebrochen. Bei uns herrscht die Meinung, Frankreich stehe ganz unter englischem Einflusse. Bei uns gibt es keine Privilegien für einzelne Völker; die Slaven sind vollständig gleichberechtigt. Einheit aller Völker und Treue für Dynastie. Unser einziges Ziel ist, die Monarchie in ihrer jetzigen Grösse zu erhalten.«

3. Pismo cesarice Zite, v katerem ta prosi svojega brata v svojem, cesarjevem in grofa Czernina imenu, naj pride na Dunaj v svrho mirovnih pogajanj.

S temi listinami se vrne princ Sikst v Pariz, kjer ga sprejme predsednik republike, Poincaré, dne 5. marca ob pol 4. popoldne. Poincareju se zdi Czerninova nota absolutno nezadostna in ne taka, da bi jo sploh mogel predložiti zaveznikom. Cesarjevi dodatki bi mogli dati neko podlago nadaljnim pogajanjem. Oba spisa hoče predložiti ministrskemu predsedniku. Treba bo tudi poslati ju carju in angleškemu kralju. Težave bodo po mnenju Poincarejevem z Italijo, brez katere Francija ne more sklepati separatnega miru z Avstrijo. Italija ne bo stavila skromnih zahtev, dasi se čuti samo tako slabo, da vedno zahteva podporo angleških in francoskih čet. Bati se je, da bo Italija, ako se obvesti, vso stvar poročala Nemčiji. O miru z Nemčijo seveda ne more biti govora, ona mora biti poražena.

Drugi sestanek predsednika republike s princem Sikstom se vrši v navzočnosti francoskega ministrskega predsednika Brianda dne 8. marca ob ¾ na 5 popoldne. Briand je vobče Poincarejevega mnenja. Glede italijanskih zahtev pravi, da bodo nedvomno precejšne, da pa dobi Avstrija odškodnino na račun Nemčije.

Med tem je izbruhnila ruska revolucija. Princ Sikst, ki je bil sestavil na podlagi dobljenih informacij daljše poročilo za cesarja Karla, se napoti v spremstvu svojega brata v Ženevo, kjer ju že pričakuje poslanik grof Erdödy, ki jima izjavi, da je cesarjeva nujna želja, da potujeta nemudoma na Dunaj, kajti z indirektnimi pogajanji se stvar samo zavlačuje. Cesarica Zita je poslala pismo svojemu bratu, v katerem pravi: »Misli na nesrečnike, ki vsak dan umirajo v strelskih jarkih, in pridi.« Princa se slednjič dasta pregovoriti in odpotujeta na Dunaj, kamor dospeta 22. marca zvečer in kjer se nastanita pri grofu Erdödyju. Šele 23. marca zvečer se podasta v spremstvu Erdödyjevem, ki je bil med tem cesarja obvestil o prihodu obeh svakov, v Laksenburg. Pot je temna in sneg pada. Avtomobil se ustavi na grajskem dvoru. Star gardni kapetan sprejeme prišlece. Grof Erdödy ostane v predsobi, kapetan na stopnjišču. Princa vstopita v salon, kjer ju pričakujeta cesar in cesarica.

Politične vesti.

= **Javen shod gospodarskih organizacij zaradi valutnega vprašanja** se vrši jutri v nedeljo, dne 18. januarja 1920 ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani hotela »Union«. Govorili bodo gg. dr. Tavčar, dr. Mohorič in Jos. Lenarčič.

= **Ustavni odsek.** LDU. Beograd, 16. januarja. »Politika« javlja: Predvčerajšnjim so bili pri ministrskem predsedniku g. Davidoviću na posvetovanju predsednik narodnega predstavništva dr. Pavlović, vseučiliški profesor g. Kosta Komanudi in minister za notranje stvari g. Svetozar Pribičević. Po vseh znakih namerava vlada ponuditi opozicionalnemu bloku 14 sedežev v ustavnem odseku, enako število bi dobila tudi demokratsko - socialistična zajednica. Z ozirom na zahtevo, naj bi ustavni odsek razen nove ustave izdelal tudi novi volilni zakon, se govori v demokratskih krogih, da je naredba glede volitev že izgotovljena, tako da bo ustavni odsek o priliki izdelavanja nove ustave razpravljal tudi o načelu za volilno pravo, na podlagi katerega se imajo vršiti volitve v konstituanto. V zmislu nove naredbe za tvolitve, ki jo je izdelala vlada, bi se imele vršiti volitve samo za novi parlament. Predvčerajšnjim so načelniki opozicionalnih strank imeli v Beogradu sestanek, pri katerem so se posvetovali o vprašanju vstopa v ustavni odsek. Posvetovanja so se včeraj nadaljevala. Kakor se zdi, meni večina članov opozicionalnega bloka, da je treba vstopiti v ustavni odsek.

= **Korupcija od zgoraj.** »Slovenec« prinaša pod gornjim naslovom v svoji 6. številki notico, naperjeno proti ministru za trgovino in industrijo dr. Kramerju, češ, da je on neko veliko ljubljansko tvrdko oprostil izvozne carine in na ta način prelomil odredbo ministrskega sveta, da ni mogoče nikogar oprostiti od plačevanja carine povodom izvoza in uvoza iz države. To vest je »Slovenec« posnel iz klerikalnega bosanskega lista »Narodna Sloboda«, ki je omenjeno notico istotako posnel iz beogradske »Politike« in jo po svoje prekrojil. Tudi zagrebška »Narodna Politika« ni opustila prilike, da ne bi po vzoreu svojih drugov opravila svojega samaritanskega dela blatenja in krivičnega obrekovanja. Razumljivo, da mora po teh »resnicoljubnih« časopisih pričakati nazadnje »Slovenec«, zadevo zopet pogreti in zabeliti s svojo znano hinavščino. Pri vsem tem pa še »Slovenec« ni niti tako pošten kot drugi klerikalni listi, ki so podtikali ministru dr. Kramerju ljubezen do svojih rojakov in vsaj imenovali ono veliko ljubljansko tvrdko, namreč ljubljansko državno oblačilnico. — Če je minister dr. Kramer s tem storil greh, bo presodila javnost, in sicer gotovo z velikim zaupanjem in zahvalo do njega, saj je s tem zaščitil toliko in toliko bednih ljudi, ki so danes brez obleke in obuvala in katerim je danes »oblačilnica« še edina rešitev v njihovem slabem stanju. »Slovenec« s takimi lažmi ne bo pripomogel siromašnim krogom, katere je potrebno opozoriti na njegov boj za izboljšanje njihovega položaja.

= **»Slovenec« in »Večerni List« v zadregi.** Ko je bilo stopilo reševanje valutnega vprašanja v Beogradu v akuten štadij, zagodla sta »Slovenec« in »Večerni List« pesem, katere refren se je dosledno glasil: demokrati v zvezi s socijalisti zahtevajo visoko relacijo v zamenjavi jugoslovenske krone in na ta način ukrasti malemu posestniku njegove prihranke. Lajna se je vrtila s tako vnemo in brez odmora, da sta lista popolnoma preslišala naše glasove, ki so zastopali povsem drugačno stališče kakor ga nam podtikata ta lista. Oba lista sta bila v dno duše uverjena, da se valutno vprašanje ne more drugače rešiti, kakor edino na ogromno škodo posestnikov kron. Na to domnevo sta sezidala vso svojo taktiko: izmenjava se nikakor ne bo mogla izvesti al pari, v vladi sedijo demokrati s socijalisti brez SLS, tu je naš spas, udarimo! In lajna je pela za žive in mrtve: »Kmet, oslepariii te bodo za šest milijard!« Oni, ki so svoječas s svojimi zvezami onemogočili delovanje Narodnega Predstavništva, dvignili so hrup, da je treba sklicati parlament, da le-ta reši pereča vprašanja. Seveda se jim pri tem ni šlo za reševanje teh vprašanj, ampak za novo obstrukcijo, ki naj bi pripravila državo v še hujše stiske. Vest, da je ministrski svet sklenil izmenjavo krone al pari, je treščila med nje kakor strela iz jasnega. Lajna je bila v najhujšem pogonu: »Kmet, oslepariii te bodo za šest milijard!« Vsa skrbno premišljena taktika »Slovenca« in »Večernega Lista«, vse trdnjave so se na mah zrušile v prah. Lista, ki sta prej tako dobro poznala vse »škodljive namene« demokratov, postala sta naenkrat duševno tako topa, da nista ničesar več razumela. Uradni telegram o ureditvi valute jima je bil »sijajen vzor nejasnosti in konfuznosti«. Vprašali so finančne strokovnjake, vprašali stiliste, vprašali slovničarje. Toda tudi njimi finančni strokovnjaki, stilisti in slovničarji so bili kakor [illegible]: [illegible] niso več umeli. Zastrmeli so v svet s široko odprtimi ustmi, edino dresirana lajna je pela naprej svojo dobronaučeno demagoško pesem: »Kmet, oslepariii te bodo za šest milijard! Gorje ubogemu ljudstvu, gorje pa tudi socijalistom in liberalcem pri volitvah!« Polagoma so se usta zaprla in blamaža je prihajala do zavesti. Treba je bilo misliti na umik. Izmislili so si potvoritev poročil: drugačno poročilo v Ljubljani, drugačno v Beogradu. Vse skupaj demokratska zvijača. »Ministrski svet še ni izdal komunikeja. Kar je poročal o tem Ljubljanski dopisni urad, more odgovarjati dejstvu ali pa tudi ne,« so napisali. »Hočemo videti prej oficijelni vladni komunike, predno moremo verjeti, da za vladnim sklepom ni kak prejudic.« In kakor so poprej odrekli, češ tudi je iz taktičnih razlogov, pravico ministrskemu svetu, rešiti to vprašanje, tako vsklikajo danes, da bi se bilo to lahko že prej zgodilo, ne da bi se bilo ljudstvo razburjalo. Kakor da bi ves svet ne vedel, kdo je z obstrukcijo onemogočil rešitev tega in vseh drugih vprašanj! Da, da! Z'date! Ustvariti hočete trdne temelje, toda ne novi državi, ampak svojim lastnim trdnjavam, ki se pa sproti rušijo, ker so temelji trhli. Ljudstvo bode sodilo »liberalce pri volitvah«, vas pa bode obsodilo.

= **Demanti o razkolu v soc.-demokratski stranki.** Zagreb, 16. januarja. »Riječ« prinaša iz Beograda: Glasovi o sporu v slovenski socijalno - demokratski stranki so docela izmišljeni. Vest, da se je v Ljubljani vršil socijalno - demokratski zbor, na katerem so zmagali komunisti in da je za predsednika stranke izvoljen dr. Lemež, da je postal »Naprej« glasilo komunistov, se s kompetentnega mesta demantuje. V Ljubljani se ni vršilo nikako socijalistično zborovanje, na katerem bi bili zmagali komunisti ali da bi bilo prišlo glasilo socijalno -demokratične stranke v roke komunistov; vse te vesti, ki so brez vsake podlage, so raznesli klerikalni krogi in njihova glasila, kakor je n. pr. »Večerni List«.

= **Spor med opozicijonalci.** Stojan Protić, šef opozicije, je pozval na konferenco drja. Laginjo in drja. Korošca. Kakor se govori, došlo je med šefi opozicijonalnih strank radi valutnega vprašanja do velikih nesoglasij.

= **Skrajne meje našega popuščanja.** LDU. Beograd, 16. januarja. Beograjska »Epoha« doznava iz dobro poučenih krogov, da naš položaj pri mirovni konferenci v zadnjem času ni več tako neugoden. V vprašanju Reke, Istre itd. je naše stališče ono, katero je minister dr. Trumbić razložil italijanskemu ministrskemu predsedniku pri njunem zadnjem sestanku, kakor tudi pred vrhovnim svetom. Glede Reke in Istre bi Jugosloveni mogli pristati kvečjemu na to, da se kot meja določi črta reke Raše. Reki bi eventualno priznali ono samoupravo, ki jo je uživala svoječasno pod ogrsko vlado, toda v vsakem primeru mora ostati naša suverenost nedotaknjena. To bi bila skrajna meja naše popustljivosti glede Reke. O kaki neodvisni avtonomni državi (Zadar) ne more biti niti govora; naša vlada na noben način ne more privoliti v to. Istotako ne more biti govora o italijanski suverenosti nad otokoma Visom in Pelagružem ter nad kvarnerskima Potokoma Lošinjem in Unijem. Zadar in omenjeni otoki morajo biti brezpogojno naši, ker so to popolnoma jugoslovenski kraji. V najskrajnejšem primeru bi morebiti pristali na to, da se podeli Zadru nekaka občinska avtonomija. Misel o nevtralizaciji naše obale odklanjamo najodločnejše: to tembolj, ker še ne vemo, kakšen delež utegnemo dobiti pri razdelitvi bivšega avstro - ogrskega vojnega brodovja. S tem vprašanjem se v ostalem mirovna konferenca sploh še ni pečala. Tudi ako bi nam pripadel primeren delež na tem brodovju, ne bi mogli pristati na demilitarizacijo naše obale, kakor tudi Italija ne bi privolila v to, da se nevtralizira njena jadranska obala. Soglašali bi morda edinole s tem, da tako mi, kakor Italija, demilitariziramo vsak svojo jadransko obalo. Pač pa se ne protivimo dati potrebna jamstva za varstvo italijanskih manjšin na našem ozemlju, kakor to predvideva saintgermainska mirovna pogodba. Toda enaka jamstva bi morali dobiti tudi od strani Italije za naše sonarodnjake, ki bodo prišli pod italijansko suverenost in katerih bo neprimerno več, kakor pa Italijanov v Jugoslaviji. Ni izključeno, da se bo v vseh teh vprašanjih dal najti sporazum, ki bo povoljen in sprejemljiv za nas in za Italijane.

= **Naše stališče glede Albanije.** LDU. Beograd, 16. januarja. — »Epoha« javlja iz Pariza: V ponedeljek dopoldne je vrhovni zavezniški svet nadaljeval svoje posvetovanje z našimi delegati gg. dr. Trumbićem, Pašićem, dr. Žolgerjem in Radovićem. Dr. Trumbić je razložil vrhovnemu svetu naše stališče glede Albanije, ki slove v glavnem: Mi nikakor ne moremo dopustiti, da pride ta avtonomna balkanska država pod pokroviteljstvo Italije, ki bi pomenilo za nas izvor neprestanih nemirov in neredov na naši meji proti Albaniji. Albanija ima postati popolnoma neodvisna država brez vsakršnega pokroviteljstva, ali pa se mora eventualno pokroviteljstvo razdeliti med Jugoslavijo in Italijo; v tem primeru bi imelo ozemlje do Črnega in Belega Drina pripasti pod naš protektorat, ozemlje južno od te reke pa pod italijanski.

= **Italija in Anglija.** »Il Piccolo« prinaša iz Londona naslednje uradno poročilo: »Listi objavljajo dolgo brzojavko iz Rima, v kateri se pojasnuje duševno stanje Italijanov, ko potuje sedaj Nitti v London spremljan, kakor pravi brzojavka, po željah svojih sodržavljanov, ki upajo, da se mu posreči Reke in drugih jadranskih vprašanj. Reke in drugih jadranskih vprašanjih. — Sodbe, ki se čujejo v Rimu, so vse nadahnjene čustev največjega prijateljstva do Anglije, ki je edini veliki narod v Evropi, s katerim ni bila Italija nikdar od časa Cezarjev dalje v konfliktu. — Brzojavka pristavlja, da se presojevanja seveda razlikujejo od najskrajnejše nepristopnosti do najzmernejšega programa v smislu različnih naziranj, tičočih se načina rešitve jadranskih problemov; ni pa dvomiti, da se na splošno opaža ton večje koncilijatnosti nego pred tremi meseci in prisrčno željo, da bi prišlo končno do poravnave. — Italija goji zaupanje v simpatije Anglije, za katero so gojili Italijani vedno naklonjenost, ki je postala tradicijonalna. — Reški položaj postaja dan za dnevom bolj nevzdržljiv in ga je treba čimprej razrešiti, da bo mogoče se izogniti nadaljnim konfliktom. — Angležka moralna pomoč in gostoljubnost, ki se je izkazala svojčas Mazziniju in drugim, sta pripomogli, da je dosegla Italija svobodo in ni mogoče, da bi Lloyd Georgeva Anglija zatajila Gladstonovo in John Russelovo; ni mogoče, da bi njena tradicijonalna politika v tem hipu napravila preokret v italijanski zgodovini. Conte Sforza je nekoč rekel, da so ministri, sklepajoči trozvezo, pravilno tolmačili iskrena čustva Italije napram Angliji, ko so zahtevali posebno klavzulo, ki bi implicite določala, da bi zveza s centralnimi velesilami nikdar ne smela pripraviti Italijo v položaj, bojevati se proti Angliji. Conte Sforza in drugi politiki so dali jasno razumeti, da je pojav pokreta nezadovoljnosti v Italiji proti zaveznikom tekom zadnjih mesecev samo prehoden vsled dolge negotovosti, v kateri se je nahajalo italijansko vprašanje na mirovni konferenci. Izjavili so, da je velika večina italijanskega naroda prepričana, da je prava velika nevarnost edino nemška nevarnost, dočim se ničesar bolj ne želi, kakor sporazum italijanskega naroda z zapadnimi velesilami, posebno z Anglijo. Zato pa je potrebno, da se Italija prepriča v predstoječih pogajanjih, da se po tako velikih žrtvah in bolestnih izgubah neopravičeno ne trpinči.

= **Nepoboljšljiv fanatik.** Zagrebška »Narodna Politika« priobčuje pisma bivšega »Slovenčevega« urednika Frana Terseglava, ki jih je pisal iz Rusije. V enem izmed teh pisem piše med drugim: »Najprej povej tam, da smo težko razočarani. Vsekakor je bilo možno, da se naši izza oktobra 1918, ko so enkrat postali gospodarji jugoslovenske države, spomnijo na nas, saj je češka vlada v Pragi takoj vzpostavila zveze s češkim Narodnim svetom v Sibiriji. Kaj delajo naši? Poslal sem v imenu naših tukaj v Pariz radiotelegram, ki nas je stal 70.000 frankov, toda dobili nismo niti besedice odgovora. Zdi se, da se gospoda, ki sede pri polni skledi, malo brigajo za nas tukaj, zlasti pa za žurnalista, kakoršen sem jaz . . . Kar se tiče politike, naj se dr. Korošec potrudi, da se Rusija obnovi v stari svoji veličini. Rusija ne bo nikdar dovolila, da bi ji odvzeli Baltiško in Črno morje. Istotako je protivna popolni samostalnosti Ukraine. Boljševiki so v glavnem banda zločincev, s katerimi bo ruski narod v bodočnosti pošteno obračunal. Rusija je patrijotična, silna in samo začasno razbita, toda kadar zopet vstane, gorje onim, ki jo danes zametavajo. Mi Jugosloveni in Čehi imamo samo v Rusiji pravega in iskrenega prijatelja . . . Z našimi liberalci bodo še ljute borbe. Sedaj ste vsi vi prepojeni od nacijonalizma, toda skoro se boste iztreznili. Naši liberalci so ostali, kar so bili: omejeni, bogomržni, malenkostni in fanatični. Čim se započno urejevati cerkvena vprašana, se bo zopet razvila borba med vami. Morda bom v tej borbi še tudi jaz lahko kaj pomagal. Ne smete, zanimaoč se za jugoslovensko vprašanje, pozabiti na kulturne zveze s katoliki v ostalih državah: z nemškimi, francoskimi, pa tudi italijanskimi. V ruskih listih zastopa misel, naj se povabijo na prvi svetovni katoliški kongres tudi ruski škofje in ruska inteligencija. Prav radi se bodo odzvali temu vabilu, to mi je obljubil njihov največji škof Andrej, ki bo skupno z menoj prišel v Jugoslavijo. Samo eno zahtevajo Rusi, da mi sprejmemo slavjanski cerkveni jezik. Slovenski liberalci so me v Rusiji razkričali, da delujem na to, da bi tudi v pravoslavni cerkvi vzbudil klerikalizem. Oni so pač vselej in povsodi enako malenkostni in gadni. Južni Sloveni so zares smešni ljudje. Tu so se borili s Srbijanci, kakor pes in mačka. Očitali so Srbom domišljavost, intoleranco in bizantizem, Srbi pa so nazivali slovenske liberalce avstrofile in jezuite. Rusi so morali naše ljudi leta 1917. ščititi. Kerjenski je preprečil, da jih ni general Živković poslal na Sahalin. Strašna je zgodovina južnih Slovenov v Rusiji! Bojim se, da se ne boste tudi doma med seboj spoprijeli. Gabi mi se, da bi o tem še več pisal. Samo to še pripomnim, da so hoteli naši ljudje mene, »jugoslovanskega komisarja« v Rusiji, zatvoriti, rešili so me pa Rusi . . .« Iz tega pisma je razvidno, da je Trseglav v Rusiji pač spremenil svoje nazore o slavjanstvu, kar pa se tiče domačih razmer, pa je ostal zakrknjen fanatik, kakršen je bil pred vojno.

Iz naše kraljevine.

Iz Metkovića izvažajo prekupčevalci razno blago po morju. Mnogo je ladij, o katerih se ne ve, kam pravzaprav odplovejo, ali v mestu vedo dobro vsi, da plovejo v Italijo. Zadnji čas, da neha to oškodovanje države in naroda.

— **Pred tipografsko stavko v Zagrebu.** Zagreb, 16. januarja. Iz stališča, ki ga zavzemata obe prizadeti stranki, izhaja, da bo težko prišlo med tipografi in lastnik tiskarn do sporazuma. Kakor je znano, je jutri zadnji dan, ko poteče rok, ki so ga dali delodajalci uslužbencem za izstop iz dela. Ker se dosedaj še ni dosegel nikak sporazum, je mogoče, da preneha jutri v tiskarnah vse delo in kot posledica tudi izhajanje novin.

Za predpust. Ministrstvo prehrane dobilo je en del od dr. Korošca v Ameriki naročenega blaga. Velik del tega blaga je v obče neporaben, ker sestoji po večini iz luksurijoznih predmetov kakor damski plesni čevlji, čevlji z najmanjšimi številkami itd. in drugih nerabnih stvari.

Neodrešena domovina.

— **Šole v zasedenem ozemlju.** Naš narod onkraj demarkacijske črte je zapuščena v vseh ozirih. To zapuščenost in ločitev od ostalega naroda bo občutil tem težje, čim manj slovenske manj sovenske intečim manj slovenske inteligence bo tam spodaj, v kateri vidi po pravici svoje voditelje in svetovalce. In tu pride v prvi vrsti učiteljstvo v poštev. Vsaka občina nima sodnije in glavarstva, ima pa, ali bi vsaj morala imeti ljudsko šolo. In zato je učitelj prvi vodnik ljudstva, zlasti v takih razmerah, v katerih se nahaja naš narod v zasedenem ozemlju. Da za sedaj niso razmere tam doli za učitelja rožnate in da bi rajši vsak služil v svobodni domovini, je pač umljivo. Vendar bo treba tudi nekoliko osebne žrtve in ne odgovarjajo poleg tega resnici mnoge govorice, ki so se širile v tem oziru, kakor n. pr. tista internacija dveh učiteljev. Kar se tiče gmotnih razmer, bi bilo pripomniti, da so razmeroma precej ugodne. V tem tempu, kakor je šlo do zdaj, ne sme iti v bodoče, da bo vsak inteligent povezal svojo culo, pa hajdi, narod pa ostaja sam kot čreda brez pastirja. Ne smemo videti samo sebe, ozirati se moramo nekoliko tudi na druge — brez žrtev ni uspeha. Komur je dajal narod kruha v svoji sreči, je moralno obvezan, da ga ne zapusti v nesreči. Zato apeliramo na naše učiteljstvo, da se zaveda svoje naloge, ki jo ima vršiti tam doli med narodom in se vrne, kolikor je le mogoče. Obenem prosimo, da se ne razširjajo neresnične vesti in se s tem strašijo še drugi — in to ne na našo lastno škodo! — P. P.

— **Lahi bičajo dalmatinske kmete.** Iz Primoštena poročajo, da so hoteli Lahi tamkaj rekvirirati olje ali Primoštenci so se temu uprli. Okupacijska oblast je poslala nato v Primošten vojaštvo. Poveljnik je pozval Mateja Hulljeva, bivšega načelnika, je odpel revolver na njega, potem pa ga dal neusmiljeno bičati. Potem so bičali še dva mladeniča Škorino in Dupino.

Spominjajte se zaklada „Slov. sokolske zveze“.

Glas iz Sibirije.

Vladivostok, 19. nov.

Tu v Sibiriji je še mnogo Jugoslovenov, ki so že v septembru 1918 osnovali več prostovoljskih polkov. Prvi jugoslovenski dobrovoljski polk je bil prvotno v Tomsku. Pred enim mesecem pa se je preselil v Nižji Udinsk, nedaleč Irkutska, kjer straži železniško progo. Ta polk šteje okoli 2000 mož. V polku je mnogo Slovencev. Poveljnik prvega jugoslovenskega polka je major Sertić. Dobrovoljci prvega jugoslovenskega polka imajo tudi svoje glasilo »Naš List«, ki izhaja v Irkutsku v cirilici in latinici. 2 številki tega lista in sicer z dne 6. novembra in 13. novembra 1919 smo pravkar dobili po pošti. (Opombo ured.) Pri tem polku sem tudi laz. Opravljam posle intendanta in skrbim za živila, ki jih nakupujem večinoma na vstoku, predvsem v Harbinu v Mandžuriji. Tako sem prepotoval vso Sibirijo in Mandžurijo ter videl precej sveta. Danes sem v Vladivostoku. Prav včeraj je izbruhnila tu mala revolucija, katero je vprizoril češki general Gajda. Bilo je precej žrtev. Tla postajajo precej vroča. Boljševiki se trudijo, da bi prodrli čim dalje na vstok. Da - li se jim bo to posrečilo, je veliko vprašanje. Poleg ruskih in jugoslovenskih čet se nahajajo tu še ameriške, francoske in japonske. Naši jugoslovenski dobrovoljski polki se štejejo med zavezniške in uživajo iste svoboščine, kakor Francozi in Američani. Uvažujejo nas mnogo bolj, kakor Ruse same. Doma si gotovo predstavljate, da se nahajamo še vedno vjetništvu. Temu pa ni tako: mi smo docela svobodni. Dobivamo redno določene plače. Prejemke nam izplačujejo Francozi. Častnik pri jugoslovenskem dobrovoljskem polku je dobival doslej 1500 rubljev mesečne plače, poleg tega pa vso prehrano, obleko in tobak. Sedaj so radi draginje povišali prejemke. Častnik dobiva sedaj 3000 do 4000 rubljev na mesec. Sporočilo se je nam, da pride semkaj v kratkem naša vojna misija. Čakamo nanjo že več kakor tri mesece, a je ni od nikoder. Ne vemo, kje je propadla. Češka misija je že davno prispela in tudi češka pošta prihaja že redno semkaj. Pozivamo našo vlado, da poskrbi za to, da se vzpostavi redna zveza med nami in domovino, ker je čisto gotovo, da nam ne bo mogoče, da bi se vrnili domov pred enim letom. Po suhem namreč ne moremo domov, ker bi morali prebiti boljševiško fronto, ali pa si izposlovati svoboden prehod skozi boljševiške bojne črte. Prosto pot bi imeli edino po morju preko Japonske. Ker pa zavezniki nimajo na razpolago potrebnega števila parobrodov, nimamo prav nobene nade, da bi se v doglednem času mogli vrniti. Treba bo torej še čakati, da napoči srečen trenutek, ko bo tudi nam dana možnost, da se napotimo preko Tihega oceana v domovino. Ker pa se tu v zadnjem času počutimo prav dobro in so tudi zdravstvene razmere ugodne, se nadejamo, da bomo z lahkoto prebili čas, ki je nam že odmerjen. V imenu vseh Slovencev pošiljam iskrene pozdrave v domovino. Vsa pisma naj se pošiljajo na naslov: Géneral Consulat des Serbes, Croates et Slovenes Vladivostok, Sibirie. Karol S.

Naše stališče.

Na skupni seji delegatov dne 9. januarja se je z ozirom na razpust Saveza v Zagrebu in na discipliniranje voditeljev, sklenilo, poslati dne 10. januarja deputacijo organizacij k predsedniku deželne vlade za Slovenijo, g. dr. G. Žerjavu in sklicati za 12. januarij javen shod. Deputacija naj bi bila predsedniku pojasnila naše stališče glede razpusta stanovske organizacije in ga prosila posredovanja, da se vzroki razpusta v naše pomirjenje objavilo, da se preiskava pospeši in da se proti obtožencem postopa obzirno.

Na shodu smo hoteli predvsem slovenski javnosti dokazati, da je vse naše dosedanje delovanje v slovenskih organizacijah in vse naše skupno delovanje v Savezi drugih pokrajin našega kraljestva imelo izključno le stanovski značaj, to je, stremilo je za ureditvijo službenih razmer in izboljšanjem gmotnega stanja javnih nameščencev. Deželni predsednik gosp. dr. G. Žerjav naše deputacije ni sprejel. Sporočil je, da so obtoženci že izročeni rednemu sodišču in da za posredovanje ni kompetenten. Društvenemu predsedniku je še isti dan odsvetoval sklicati shod, ker bi ga moral prepovedati.

V seji delegatov dne 13. januarja se je sklenilo, da se skliče izredni občni zbor osrednjega društva, ker nočemo s sklicanjem javnega shoda spravljati v nevarnost obstoja skupne organizacije v Sloveniji. Na tem občnem zboru naj člani razpravljajo o stališču osrednjega odbora, ki je nastopno:

Če preiskava dožene, da so obtoženci gojili politične protidržavne tendence, jih naša organizacija ne ščiti, ker ni imela in nima nobenega stika z državi protivnimi elementi. Vsi slovenski javni nameščenci bi kot zvesti Jugosloveni odločno nastopili proti vsakomur, ki bi poizkušal naše stanovske borbe zlorabljati za protidržavne agitacije.

Če se pa izkaže, da so obtožbe, kakršne razširja časopisje, neosnovane, in da se voditelje razpuščenega Saveza preganja le zaradi njihovega delovanja kot izvršilnih organov naših skupnih sklepov, bi smatrali razpust Saveza in discipliniranje voditeljev kot poizkus, zatreti naše organizacije in preprečiti s tem solidarnost vseh javnih nameščencev.

Prepričani smo, da so naši dosedanji uspehi le sad našega skupnega in enodušnega postopanja in da nam je popolna solidarnost tudi v bodoče potrebna.

Ista solidarnost mora tudi zahtevati zadoščenja onim našim nedolžnim tovarišem, ki za nas trpe.

Posebej še poudarjamo, da imajo za naše uspehe na stanovskem polju v odlični meri zasluge tovariši Hrvatje s predsednikom razpuščenega Saveza, dr. V. Benkovićem na čelu.

V Ljubljani, dne 15. januarja 1920.

Odbor Društva državnih uslužbencev kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev za slovensko ozemlje.

Narodno gospodarstvo.

Glavna določila načrta zakona o Narodni banki.

Privilegirana Narodna banka kraljevine Srbije razširi delokrog na celo kraljestvo pod firmo: Narodna banka kraljestva SHS. Njena naloga bo regulirati novčni promet, truditi se za zaščito in krepitev valute, skrbeti za potrebe gospodarskega življenja po kratkoročnih kreditih ter podpirati državo v blagajniških poslih z dovršeno organizacijo plačilnega prometa. Sedež ima v Beogradu, po kraljestvu filialke v mestih, kjer so bile doslej filialke avstro - ogrske banke, dalje v Bitolju, Skoplju, Nišu, Cetinju. Filialke in agencije otvori po potrebi tudi v drugih mestih. Privileg traja 25 let, na njeno zahtevo se privileg lahko podaljša, prošnjo treba vložiti tri leta pred potekom. Bančni kapital znaša 50 milijonov dinarjev v zlatu, razdeljen v 100.000 delnic po 500 zlatih dinarjev. Akcije stare Narodne banke v iznosu 10 milijonov se smatrajo za vplačane na nov račun. Nanovo se izda akcij za sedaj za 20 milijonov,. 40.000 po številu. Vplačati jih je treba tekom petih let. Rezervni zaklad se zbira dotlej, da doseže 20% vplačanega kapitala, od čistega dobička dobi ta zaklad letno 5%. Delokrog banke: eskont in reeskont (nakup) menic, kup in prodaja menic in čekov na tuja tržišča; kup in prodaja zlata in srebra; posojila proti zastavi zlata in srebra, državnih obveznic, pupilarnih papirjev za dobo treh mesecev, izdajanje nakaznic proti polaganju zlata in denarja za plačilo davkov in carine; hranitev denarjev in vrednosti; tekoči račun, izdaja nakaznic, akreditov, čekov; žiro - računi, posojila na obveznice Zveze kmetijskih zadrug, reeskont menic Zveze obrtnih zadrug; brezplačna blagajniška služba za državo. Na nepremičnine banka ne sme posojati. Temeljem svojega zlata in terjatev v inozemstvu ima država pravico zahtevati do 600 milijonov dinarjev, ta novec se ne všteva v redni kontingent bankovcev.

Narodna banka ima edina pravico izdajati novčanice, ki so obično plačilno sredstvo v državi. Bankovce je na zahtevo zamenjati v kovinski postavni denar. Bankovci morajo biti osigurani z zlatom in srebrom ter drugimi trgovsko - finančnimi vrednostmi. Kovinska zaloga obstoja iz zlata, srebra, terjatev v inozemstvu. Banka sme izdavati le 3krat toliko bankovcev kolikor znaša ta kovinska zaloga. Vsakih 8 dni objavlja banka bančni izkaz.

Na čelu banke je guverner, upravni svet se voli na štiri leta in šteje 24 članov, od katerih mora 12 stanovati v Beogradu. Guvernerja predlaga upravni odbor trgovskemu ministru, imenuje se kraljevskim ukazom. Nadzorni odbor se voli na tri leta in šteje 9 članov. Menice, ponujene v nakup, ocenjalo eskontni odbori (cenzorji). Zbor delničarjev vrši se vsako leto najpozneje marca, pet akcij daje en glas, preko 30 glasov ne more nihče imeti.

Banka ima posebne pravice v sodnem postopanju, za dobo privilega je oproščena davka, tako glede svojega imetka in dohodkov. Knjige in knjižni izvlečki so javne listine.

Banko nadzira poseben komisar, ki ga imenuje kralj. Od čistega dohodka banke vsako leto pripada polovica državi, druga se porabi v plačanje dividende potem, ko se je dalo 5% rezervnemu zakladu in 5% za nagrado odbora, nadzorstvu, uradništvu. Dividenda ne sme presegati 10%, od vrednosti čiste bančne imovine, za izplačilo 6% se pa poskrbi po potrebi tudi tako, da se plača iz prve, državi predstoječe polovice čistega dobička.

Načrt zakona ima obsežna v členih 42 do 57 natančna določila zaradi amortiziranja (uničevanja) bančnih akcij in listin. V dodatku ima načrt v 19 paragrafih prehodna določila, ki govore o zameni kron, prevzemu državne garancije za nove novčanice, o zagotovitvi izrednega kredita državi v znesku pol milijarde dinarjev ter o začasni prepovedi plačil v gotovini (zamena bankovcev za kovan novec). Dokler traja ta prepoved, se tudi dividende ne plačujejo v zlatu.

Na podlagi določil tega načrta se izdela statut Narodne banke. Pripomniti je, da so se stavile ministrstvu tako glede prehodnih kakor glede določil v načrtu zakona izpreminjevalne zahteve zlasti glede upravnega odbora, filialk, načina volitev.

Sokolstvo.

Sokol I. je vzel v zadnji odborovi seji z obžalovanjem v vednost poročilo, da je bil podan glede prodaje in delne zazidave trga Tabora protest. Podpisi sami in način nabiranja podpisov kažejo, da so bili za protest merodajni čisto drugačni razlogi kot higijenski, estetični itd. — Sokol I. je bil prisiljen pri tej priliki zavzeti glede g. M. Spreitzerja, trgovca v bližini Trga Tabora, naslednje stališče s posebnim dopisom te - le vsebine: Nikomur ne jemljemo svobode, vsakdo sme braniti svoje upravičene osebne interese. Ker ste se pa uvrstili s svojim lastnoročnim podpisom na skupno polo z načelnimi nasprotniki sokolske misli, ki so oddali uradno svoj protest proti prodaji stavbne parcele na Trgu Tabor v sokolske svrhe in ker ste Vi osebno z izvedbo sokolske zgradbe takorekoč netangirani, izvolite vzeti na znanje, da Vam je odbor Sokola I. v svoji seji dne 15. januarja odrekel lastnosti in sposobnosti do sokolskega članstva in da Vas je črtal iz svojega imenika. — O tem obveščamo Sokolski Savez SHS in našo javnost.

— Telovadno društvo Sokol v Ljubljani ima svoj redni občni zbor dne 18. januarja ob 9. dopoldne v telovadnici v Narodnem domu s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo odborovo 2. Poročilo odsekov. 3. Sprememba pravil (v smislu resolucij Sokolskega Sabora v Novem Sadu). 4. Volitve: a) odbora; b) preglednikov; c) delegatov za župni občni zbor, za glavno skupščino Saveza in za Sabor. 5. Slučajnosti.

Društvo za zgradbo Sokolskega doma na Viču priredi v nedeljo, dne 25. januarja ob 8. zvečer v zgornjih prostorih Narodnega doma zabavni večer s plesom. Sodelujejo člani kralj. opernega gledališča gg.: Povhe, Peček in baletni mojster Pohan, gdč. Svobodova, Bežekova, Franketova, Müllerjeva in Vavpotičeva. — Koncertne in plesne točke izvaja godba dravske divizije pod vodstvom gosp. kapelnika dr. Čerina.

Sokol Moste pri Ljubljani. Jutri popoldne ob 2. pri br. Kavčiču na Selu sestanek, da se razgovorimo glede občnega zbora, ki se vrši v nedeljo, dne 25. januarja ob 8. dopoldne v kavarni »Mali slon« v Vodmatu. Bratje! Sestre! Pridite polnoštevilno! Na zdar! — Odbor.

— Sokol v Kamniku priredi 24. t. m. ob pol 8. v prostorih društvenega doma Sokolski večer s telovadbo, igro, plesom in prosto zabavo. V nedeljo 25. t. m. ob pol 4. popoldne se telovadba in igra z istim sporedom ponovi.

— Telovadno društvo Sokol v Pilberku priredi dne 25. t. m. ob 20. uri v telovadnici tukajšnje Narodne šole predpustni kabaretni večer z zanimivim humorističnim sporedom. Obenem se naznanja, da se vrši občni zbor Sokola dne 28. t. m. ob 20. uri v prostorih gostilne »pri Jagnjetu«.

— Jugoslovenski sokolski koledar je izšel. Naroči se ga pri Sokolskem Savezu Narodni dom, Ljubljana. Radi ogromnih tiskovnih stroškov se je morala naročnina zvišati na 8 K. Koledar ima sledečo vsebino: 1. Jugoslovenski sokolski sabor u Novem Sadu. 2. Svijest duznosti prema sebi i drugima. 3. Iz zgodovine slovenskega sokolstva. 4. Sokolstvo na optuzenickoj klupi. 5. Sokolske čete u borbi za oslobodjenje i ujedinjenje. 6. Ujedinjeno jugoslavensko sokolstvo. 7. Sokolstvo, alkohol i treznost. 8. Naši pokojnici. 9. Sokolstvo i prosveta. 10. Steva Todorović. 11. Sokolstvo i skautizam. 12. Mane u narodu. 13. Sokoli jugoslavenski dobrovoljci. 14. Slet u Pragu. 15 Sokolstvo u Istri. 16. Sklepi starešinstva sokolskog saveza SHS.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 17. januarja 1920.

— Povratek prestolonaslednika regenta Aleksandra v domovino. Včeraj ob 13·14 je prispel z orijent - expresom na povratku iz Parija prestolonaslednik - regent Aleksander v Ljubljano. Ker je potoval incognito, ni bilo na kolodvoru nobenega službenega sprejema. V imenu deželne vlade za Slovenijo ga je pozdravil predsednik dr. Gregor Žerjav. Na peronu so bili navzoči tudi poveljnik Dravske divizije general Krsto Milijanič s svojim štabom, mestni poveljnik polkovnik Polak in mnogo častnikov. Sprejemu je prisostvoval v imenu železniške uprave komisar prometnega ministrstva Ramovš. Prestolonaslednik regent, ki je stopil iz salonskega voza, si je dal predstaviti posamne dostojanstvenike in častnike. Kolodvorski peron je bil dostopen občinstvu kakor običajno. Ko je občinstvo spoznalo regenta, mu je priredilo prisrčne ovacije. Regent se je odpeljal iz Ljubljane ob 13·34. Predsednik dr. Žerjav je spremljal regenta na njegovo želeno želo do Zagreba.

— Kraljevsko poslaništvo v Pragi opozarja občinstvo, da se v bodoče ne obrača več na to poslaništvo v osebnih in trg. zadevah, nego da od novega leta 1920 dalje rešava vsa taka vprašanja novoustanovljeni konzulat kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev v Pragi, Dlouha třida 43, dočim spadajo v kompetenco kraljevskega poslaništva edinole strogo politična, oziroma diplomatske agende.

— Na ljubljanskem vseučilišču se je doslej vpisalo na filozofični fakulteti 129 slušateljev, na medicinski 65, na tehnični 258, na bogoslovski 99 slušateljev, skupaj torej 551 dijakov. Ker po navadi šteje juridična fakulteta največ slušateljev, bo ljubljanska univerza štela v drugem tečaju, ko se otvori tudi pravoslovna fakulteta, gotovo okrog 1000 slušateljev.

— Konstatiramo glede vrednosti bankovnega dinarja in krone v našem prometu, da je sedaj službeni kurz dinarja enak štirim kronam. Vsa plačila davkov, carin, poštnih pristojbin je dopustno plačati pri nas tudi v dinarjih po tem razmerju. Tudi zadnji komunike vlade glede valutne reforme govori tako. Nepravilno je torej, pa naj se godi od katerekoli strani, če kak »bančni konzorcij«, kakor se čita v včerajšnjem članku »Naša valuta«, sklepa, da bo dajal za 10 dinarjev 350 kron. Če državna plačila lahko opravljam v dinarju za 4 krone, je popolnoma nepravilno, v »prometu« dati za 1 dinar le 3 K 50 v. Za pot do državnih blagajnic se vendar ne sme jemati 50 vinarjev pri dinarju. Tako ravnanje bi spadalo pred oderuški urad, saj toliko kakor oni trgovec, ki ni označil cen v izložbi.

— † Linijski kapetan Anton Dolenc. V Splitu je umrl, kakor smo že poročali, kapetan linijske ladje Anton Dolenc. Z njim je preminul odličen slovenski mornarski oficir. Rojen je bil leta 1871. v Ložu kakor sin okrajnega sodnika drja Hinka Dolenca, slovenskega pisatelja, najboljšega poznavatelja Krasa in njegovih čarov, ter njegove soproge, hčerke slovenskega pesnika Miroslava Vilharja - Kalskega. Pet gimnazijskih razredov je dovršil v Ljubljani, nato pa vstopil v mornariško akademijo na Reki. Kot mornarski kadet je nato nastopil pot okoli sveta. O svojih doživljajih in dojmih je pisal pridno domov v Ljubljano, kamor je bil njegov oče premeščen. Tista pisma pa so bila tako mikavne vsebine in tako krasno pisana, da jih je »Ljubljanski Zvon« priobčeval pod naslovom: »Potovanje okoli sveta«. V drugič je premeril svet na jadrnici grofa Colloredo-Mansfelda. Na tem potovanju se je najdalje mudil v Braziliji in v Zedinjenih državah, katere je spoznal in poznal, kakor malokdo drugi. Vporabnost Antona Dolenca in pa njegova svetovna naobrazba — govoril in pisal je šestero jezikov, ga je vsposobila za najtežje misije. Bil je več let dodeljen mornarični sekciji na Dunaju in je mnogokrat interveniral kakor referent mornaričnega komandanta pri delegacijah. Pozneje se je vrnil iz dunajske službe na morje. Poveljeval je na Ulanu, Sv. Juriju, nazadnje v šarži kapetana linijskega broda; leta 1918. je postal komandant drednota Tegetthoffa. Žal, da ga je ob vojnih naporih prisilila — naduha, da se je moral zopet umakniti in iskati zdravja v priljubljenem gradu Orehku. Pa dovoljenega dopusta niti ni do konca užival. Prišel je — prevrat in niti trenotka ni premišljal, da se je takoj javil k službi — v vrstah jugoslovanskih mornarskih častnikov. Prevzel je veleodgovorno zadačo, da se je udeležil v zgodovinskih dnevih novembra leta 1918, kakor mornarski ekspert razgovorov in pogajanj na Krfu. Tam je stopil v stik z najodličnejšimi jugoslovenskimi politiki in karakterizacija, katero je podal precej po povratu o njih, je povsem odgovarjala — poznejšemu razvoju dogodkov... S Krla se je vrnil v Pulj in v Orehek. Ker pa mu je grozila internacija, se je odpeljal — v nezasedeno domovino in se nastanil v Ljubljani. Po kratkem odpočitku potoval je na novo službeno mesto v Kotor, kjer je bil jugoslovenski mornarični komodore. Od aprila do avgusta 1919 je bil radi bolezni na dopustu v Ljubljani. Na to pa je odšel na novo mesto kakor delegat ratne mornarice SHS v Split. Znano nam je, da je napisal obširno spomenico o reorganizaciji ratne mornarice, katero je pred kratkim predložil odločilnim krogom. Brez dvoma se bo njegov glas na pristojnem mestu upoštevali. Sredi med delom za dobrobit naše mlade države mu zastavi kolčena žena pot — do novih uspehov. Zapušča dva brata in dve sestri. Večnaja jemu pamjati!

— Za naše visokošolce, ki študirajo v inozemstvu, je po razpisu odseka za prehrano z dne 28. okt. p. l. št. 11.339 dovoljeno okrajnim glavarstvom izdajati izvoznice za živila, med tem tudi za 20 kg moke za osebo za 2 meseca. Umestno bi bilo — tako predlaga neka prizadeta oseba — da bi se starši, kojih sinovi študirajo na Dunaju, tega poslužili in skupno odpošiljali živila. V to svrho naj bi se sestavil v Ljubljani odbor, ki bi to nalogo prevzel in potom časopisja naznanil, kam in kdaj naj se živila odpošiljejo, eventuelno denar, da se moka skupno kupi pri odseku za prehrano.

— Zaprisega novincev v Celju. V ponedeljek dne 12. t. m. ob pol 11. uri vršila se je v našem mestu prvič svečana zaprisega naših vojakov - novincev. Zbralo se je preko 2000 naših mladeničev iz zelene Štajerske ter Macedonije, da polože v roke svojim predpostavljenim svečano prisego za svojega kralja in domovino. Bila je lepa slika, ko so se mladeniči po vznešenih besedah svojih svečenikov o pomenu te prisege po svojem veroizpovedanju — katoliki, pravoslavni in muslimani — zakleli, da hočejo služiti svojemu kralju i domovini. V krasnih besedah je bodril naše vojake komandant celjskega baona g. major Vojislav Dj. Kostić, opominjajoč jih, da še čakajo Trst, Gorica i Reka na osloboditev. Prisotni so bili poleg vojaških tudi vsi civilni organi. Vojaška godba je svečanost še povečala.

— Herostratsko delo. V znani vseučiliški debati stalno imenuje »Slovenec« predsednika dijaškega odbora A. Novaka »nekega Novaka« ali »herostratski - slavnega«. Ali ga torej pozna ali ne? Če ne ve, mu pravimo, da je Novak že pred vojno igral odlično jugoslovansko vlogo med dijaštvom in da ga je Avstrija zato obsodila na — pet let ječe; »Slovenčevi« so takrat bili zelo »slavni« Avstrijci; ali se jim zato Novak zdi »neki«?

— Zadružna centrala. Kakor čujemo, nameravajo nekateri krogi SLS popolnoma sanirati v likvidaciji se nahajajočo »Zadružno centralo«. Sanacija naj bi se izvršila tudi pod pogojem, da se pozovejo na odgovornost vsi oni faktorji, ki so zakrivili gospodarsko katastrofo centrale. — Splošno je znano in ugotovljeno, da je bilo gospodarstvo te centrale, zlasti v skladiščih, docela zanemarjeno in »za nič«, kakor se je nedavno izrazil član likvidacijske komisije pred sodiščem. Znano je dalje, da so to zadrugo vodili trgovski neveščaki.

— Ameriška pošiljatev daril. Ker dohajajo mnogobrojna vprašanja iz dne 16. decembra in ga vozi ameriških daril rojakom v domovini, sporočamo vsem interesentom, da se je pošiljatev, ki je bila prvotno javljena, da odplove 30. novembra, zakasnila in da je glasom ravno došlega pisma blago odplulo iz New Jorka dne 16. decembra in da vozi ameriška ladja »North Pine«, ki pride direktno v Trst. Ko dospe pošiljatev v Ljubljano, bomo vse adresate obvestili potom dopisnice«. »Balkan«.

— Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani poziva tem potom vse hišne posestnike in posestnice, da se polnoštevilno udeleže javnega shoda, ki se vrši v nedeljo dne 18. t. m. ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani hotela »Union« in na katerem se bodo razpravljalo o našem stališču glede valutne reforme.

— Dijake iz zasedenega ozemlja visoko- in srednješolce, opozarjamo, naj takoj vlože prošnje za čevlje, kdor tega še ni storil. Pravico do čevljev imajo vsi dijaki iz zasedenega ozemlja, ki so podpore potrebni. Prošnje naj se naslovijo na Poverjeništvo za socijalno skrb, pošljejo pa v Pisarno za zasedeno ozemlje, Ljubljana, Pražakova ul. 3. V prošnji naj bo navedena številka velikosti čevljev in naj bo prošnja potrjena in priporočena od dotičnega šolskega vodstva.

— Kje leži denar iz Amerike? Čujejo se pritožbe, da ljudje, ki imajo svojce v Ameriki, še sedaj niso dobili denarja, ki jim je bil odposlan meseca avgusta 1919 iz Amerike. Vprašali smo pri čekovnem uradu, kaj more biti vzrok tej zamudi. Povedalo se nam je, da tiči vzrok deloma v tem, ker zaradi poštnih zvez z Ameriko bankir Frank Sakser v New Yorku ni mogel dobiti pravočasno čekov tukajšnjega čekovnega urada, pri katerem ima svoj konto. Čeki so mu bili odposlani v novembru in je takoj nato nakazal potom čekovnega urada čez poldrug milijon kron za 550 različnih naslovljencev v Jugoslaviji, večinoma v Sloveniji. Nakaznice so že izgotovljene in denar bo dostavljen v par dneh, kakor hitro prispe gotovina, ki jo čekovni urad ima dobiti od nekaterih bank v Zagrebu za račun Sakserja. — Sodeč po vsoti denarja, ki jo je dal pripisati svojemu kontu, je pričakovati nadaljnih nakazil za ljudi, ki imajo svojce v Ameriki, za najmanj en milijon kron.

— Popisovanje beguncev. Radi bližajočih se občinskih volitev se vsi v Ljubljani stanujoči begunci pozivljajo, da se pridejo prih. teden t. j. od 19. do 24. t. m. zglasit v Pražapovo ulico št. 3., I. nadstr. in sicer vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne. Volilno pravico imajo vsi oni 21 stari begunci, ki so bili policijsko zglašeni pred 1. februarjem 1918 in še tukaj prebivajo kakor tudi vsi javni nameščenci, ki imajo ob razgrnitvi volilnih imenikov v Ljubljani svoje bivališče. Volilno pravico imajo dalje vse one begunke, ki so 21 let sta-

re, prebivajo 2 leti v Ljubljani in so dovršile kako 8 razredno ljudsko, kako meščansko ali 4 razredno srednjo šolo. Volilni vpravičenci ne odlašajte in pridite vsi! Rok se ne podaljša.

— **Popis beguncev.** Glavarji begunskih družin, ki stanujejo v Ljubljani in prejemajo begunsko podporo, naj se v svrho popisa zglase tekom 5 dni pri pristojnih stražnicah državne policije.

— **Begunska podpora.** Z ozirom na notico, ki je izšla pred kratkim v našem dnevniku, se obračajo begunci na predsedstvo deželne vlade — urad za zaščito beguncev — z različnimi prošnjami za izredne podpore. Ker je svota, o kateri je bilo govora v listih in ki je še od centralne vlade baje dovoljena, namenjena le za izplačevanje rednih begunskih podpor, so vse take prošnje naslovljene na omenjeni urad, brezpredmetne.

— **Služba božja v slovenskem jeziku** se bo vršila v nedeljo ob treh popoldne v tukajšnji evangeljski cerkvi na Gosposvetski cesti.

— **Mesto ravnatelja je razpisano.** Na državni realni gimnaziji z nemškim učnim jezikom v Ljubljani se razpisuje mesto ravnatelja z zakonito določenimi prejemki do 15. februarja t. l.

— **Drugi dijaški transport v Prago** odide iz Ljubljane sigurno v ponedeljek 26. t. m.; natančna ura odhoda se bo še pravočasno naznanila v časopisih. Izvozna dovoljenja za živila naj si preskrbi vsak sam; kdor pa želi, da se mu tu vizumi na potnih listih preskrbe, naj dopošlje potni list z vsoto 34 K za vizume najpozneje do 22. t. m. Do istega datuma naj se dopošljejo tudi prošnje za polovično vožnjo Ljubljana-Dunaj z ubožnim spričevalom vred. Na prijave po 22. t. m. se ne bo moglo ozirati. Prijave sprejema: Lojze Majce, stud. ing. Škofja ulica 1/I. Ljubljana.

— **Obrtniki mesta Ljubljane** se vabijo na sestanek, ki se vrši v nedeljo ob 9. dopoldne v gostilni »Pri levu« na Gosposvetski cesti. Pride naj vsak obrtnik, ker je sestanek v tem kritičnem času zelo važen za obrt.

— **Legitimacije tujcev.** V vseh ljubljanskih hotelih in prenočiščih se morajo došli tujci odslej legitimirati pri vratarju odnosno lastniku prenočišč.

— **Poročil** se je danes gospod med. dr. Mihajlo Grgurić kr. kot. liječnik z gospodično Martino Wejblovo, hčerko pokojnega župana in zdravnika metliškega dr. Rudolfa Weibla. Bilo srečno!

— **V Mariboru je jel izhajati »Ilustrovani list«.** Uprava »Jadrana« v Mariboru, Gosposka ulica 44 pošilja na zahtevo vsakomur po en izvod brezplačno na ogled.

— **Tatvina pri letalski stotniji.** Iz častniške sobe letalske stotnije v Šiški je neznan tat odnesel 1000 K vreden fotoaparat in pištolo- repetirko, vredno 900 kron. Tatvine je sumljiv neki kapral.

— **Napad na ulici.** V četrtek zvečer okoli 6. je neki vojak na cesti Sv. Petra dejansko napadel neko gospo. Napadenka se ga je le z največjim naporom ubranila. Ker je cesta Sv. Petra zelo slabo razsvetljena, opozarjamo javno stražo na ta slučaj, ki kaže javno varnost v našem mestu kot prav dvomljivo, in prosimo: Več pozornosti!

— **Grozna železniška nesreča.** Na državnem kolodvoru v Spodnji Šiški, tik pred postajn. poslopjem na prvem tiru, se je včeraj ob 20. uri 15 minut dogodila grozna nesreča. Na doslej povsem nepojasnen način je premikalni vlak povozil in zmečkal železniškega sprevodnika Franca Voha, očeta dveh otrok, stanujočega v Spodnji Šiški 186. Voh je bil zelo soliden in pošten železničar. Ravnokar je bil prišel z dolenjskim vlakom. V rokah je imel svetiljko. Kako je prišel pod vlak, se ni mogio dognati. Voh je bil docela razmesarjen.

— **Napačen detektiv in tobak.** Neki Mikulič in neki Milan Srečnik, ki je zelo eleganten, mlad verižnik, sta kupila v Brežicah 19 kg tobaka, zelo dvomljive provenijence. Tobak sta spravila v Ljubljano in s kolodvoara jima ga je pomagal nositi neki Karol Lipovšek. Spravili so ga na Mikuličevo stanovanje. Dne 7. novembra t. l. zvečer pa so se sešli štirje nepridipravi pred Prešernovim spomenikom in se dogovorili, da odneso tobak iz Mikuličevega stanovanjaz pod masko »zaplembe« in »detektiva« ter ga potem prodajo. Volčič Ivan je predstavljal detektiva in so odnesli v resnici tobak ter ga potem prodali znani verižnici in tihotapki Mariji Zonta, ki je stanovala v nekem hotelu. Tobak so prodali za 2530 K, dočim ima Milan Srečnik, ki bi bil kmalu postal Milan Nesrečnik, škode v znesku 3270 K in 800 K za plahto, v katero je bil tobak zavit. Čedna četveroperesna deteljica je stala včeraj pred ljubljanskim deželnim sodiščem na zatožni klopi. Zanimivi tipi. So to: Karol Lipovšek, Josip Lipovšek, Karol Zbašnik in Ivan Volčič. O Karlu Zbašniku niti točno ne vedo, kje je bil rojen. »Po vseh cerkvah so v Ljubljani povpraševali za njegovo rojstvo.« Obsojeni so bili hudodelstva tatvine in sicer: Karol Lipovšek na pet, Josip Lipovšek na deset, Karol Zbašnik na šest in Ivan Volčič na pet mesecev težke ječe.

— **V Ptuju je umrl ondotni zdravnik dr. Anton Gregorec.** Pokojnik je bil v narodnih krogih na Štajerskem dobro znan in vsled svojega veselega značaja in svoje dovtipnosti splošno priljubljen. Oni, ki so svoječasno študirali v Gradcu, se ga bodo še dobro spominjali, zlasti pa tisti, ki so delali svoječasno med graškimi akademiki brucuške izpite, pri katerih je redno nastopal kot vladni komisar, ki je perfektno govoril latinski. Bodi mu ohranjen blag spomin!

— **Našim naročnikom,** kateri še niso poslali naročnine za letošnje leto, uljudno naznanjamo, da se bode pošiljanje lista ustavilo dne 28. januarja vsem, ki točno ne pošiljejo do tega dne. Prosimo torej čim preje se poslužiti položnic.

Kultura.

— **Hoffmanove pripovedke.** Prva uradniška predstava v opernem gledališču se vrši v torek, dne 20. t. m. ob pol 8. uri zvečer. Vstopnice po znižanih cenah se dobe v pisarni Društva zasebnega uradništva, Gosposvetska cesta št. 12/I. v soboto, dne 17. t. m. in ponedeljek, dne 19. t. m. od 9. do 13. ure, v nedeljo, dne 18. t. m. od 9. do 12. ure.

— **»Preporod«.** Lanski letnik te dijaške revije je izhajal še kot glasilo »Jugoslovanske dijaške Zveze«. Ko je koncem avgusta preteklega leta na shodu delegatov jugoslovenskega srednješolskega svobodomiselnega dijaštva JDZ likvidirala, je nanovo ustanovljeni »Savez Jugoslovenskih srednješolskih organizacija« sprejel revijo kot svojo glasilo. Revija stopa torej znova na plan in sicer na širši podlagi in z novim, resnično jugoslovenskim programom. Nam se list ne pošilja, zato ne moremo o njem poročati podrobneje.

— **Nobelovo literarno nagrado** je prejel največji današnji norveški pisatelj Knut Hamsun, ki dovrši letos 60. leto. Njegov roman »Glad« izhaja pravkar v slovenskem prevodu. Njegovo najboljše delo je baje »Pan«. Napisal je mnogo novel, romanov, pesmi in potopisov. Imenujejo ga »pesnika moči in zdravja«, »fantastičnega realista« in »prvega literarnega pejsažista«.

— **Geografsko društvo.** Po dolgotrajni pavzi vsled vojne je v oktobru 1919 začelo znova svoje delo tudi Geografsko društvo (poprej: Srpsko geografsko društvo) pa predvsem upa in trdno pričakuje, da mu pristopijo novi člani iz cele naše ujedinjene države. Društvo ima dvojno nalogo: da pomaga geografskemu raziskavanju in poučevanju jugoslovenskih pokrajin in da geografsko vedo v teh deželah širi med našim ljudstvom. Oboje hoče doseči potom strokovnih in popularnih predavanj, pa z izdavanjem časopisa »Glasnik Geografskog Društva« in prirejanjem ekskurzij. Člani društva so: redni (strokovni delavci, ki plačajo letnih 20 dinarjev) in izredni (z letnim prispevkom 12 dinarjev). Vsi člani dobivajo zato brezplačno društvena izdajanja in se udeležujejo popularnih predavanj in ekskurzij društva. Redni člani se vrhutega udeležujejo tudi strokovnih predavanj in smejo vporabljati društveno knjižnico. Za ustanovne člane smatra se one državljane ozir. zavode, ki poklonijo društvu enkrat za vselej najmanj 500 dinarjev v gotovini ali vrednosti; oni imajo vse pravice rednih članov. Vsa društva in znastvene zavode obenem pozivamo, da stopijo z nami v menjavo svojih publikacij. Geografsko društvo Beograd, univerziteta.

Zdravstvo.

— **Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske.** V času od 4. do 10. t. m. se je rodilo 26 otrok, 3 so bili mrtvorojeni, 28 oseb je umrlo, med njimi 13 domačinov. Za tifuzom je umrla 1 oseba, vsled nezgod 1, za jetiko 1 domačin in 6 tujcev. Obolели so: za grižo 1 oseba in za vratico 1 tujec.

— **Zdravilišče za jetične na Golniku.** Za invalide vojake, ki bolehajo na jetiki oziroma okrevajo od te bolezni, ima Poverjeništvo za socijalno skrbstvo na Golniku pri Tržiču na Gorenjskem na razpolago vsem modernim higijeničnim zahtevam odgovarjajoče zdravilišče. Na razpolago je še okoli petdeset postelj. Upravičeni reflektanti naj prosijo za sprejem ustmeno ali pismeno pri imenovanem poverjeništvu.

— **Razpis ustanove.** Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani razpisuje dr. Löschner - Maderjevo ustanovo za letošnje leto. Prošnje, opremljene z ubožnimi spričevali, naj se dopošljejo do 31. januarja 1920 odboru slovenskega zdravniškega društva v Ljubljani.

— **Tedenski izkaz nalezljivih bolezni.** Od 28. decembra 1919 do 3. januarja 1920 so bile naznanjene za Slovenijo te-le nalezljive bolezni: Škrlatica, Ljubljana mesto 2 slučaja; davica, Ljubljana mesto 1, velikovški okraj 1 slučaj; trebušni tifus, brežiški okraj 2, Ljubljana mesto 1, litijski okraj 3, ljutomerski okraj 1, mariborski okraj 1, novomeški okraj 2, slovenjegraški okraj 1 slučaj; griža, celjski okraj 1, mariborski okraj 1, slovenjegraški okraj 3; pegavica, Ljubljana mesto 1 vojak; koze, brežiški okraj 1, celjski okraj 2, krški okraj 3, Ljubljana mesto 1, ptujski okraj 4 in velikovški okraj 6 slučajev.

Gospodarske vesti.

— g **Netiskanje novih kronskih vrednotje.** V upravi državnih fondov so začeli natiskavati označbo kronske vrednosti na nove državne dinarske bankovce od 1000, 100, 50 in 20 dinarjev. Kakor hitro bo to tiskanje dovršeno, se bodo potegnili iz prometa bankovci po 1000, 100, 50 in 20 kron.

— g **Ribarstvo.** Slovenska kmetijska družba naznanja vsem ribičem, da se dobivajo ribolovne knjižice vsaki dan med 9. in 12. uro dopoldne. Ribolovna knjižica se izdaja samo za eno leto in stane s kolekom 10 K. Po pošti se bode pošiljalo le onim, ki vpošljejo v naprej poleg predpisane pristojbine, tudi poštnino in osebni popis.

— g **Oddaja ribolova.** Ribarska zakupna okraja 28 c Dob in 29 e Moravče se bodeta v torek dne 3. februarja ob 10. uri pri okr. glavarstvu v Kamniku oddala v zakup potom javne dražbe in to za dobo 10 let.

BORZA.

LDU Curih, 15. januarja. (ČTU) Borza. Deviza Dunaj 2.20, Berlin 10, Praga 6, kronski bankovci 2.50.

LDU Dunaj, 15. januarja. (ČTU) Borza. Deviza Zagreb 241—251, Praga 329—344, jugoslovenski bankovci 225 do 245.

Najnovejša poročila.

REŠKO VPRAŠANJE V NOVI FAZI.

LDU Lyon, 17. januarja. (Brezžično.) Premijerji zavezniških vlad so sporočili jugoslovenski delegaciji, da bi se Italija odrekla suvereniteti nad Reko in demilitarizaciji Šibenika. Reka bi postala neodvisna država. njena luka pa last zveze narodov; mesto Sušak bi pripadlo Jugoslaviji. Jugoslovenska delegacija se je obrnila v Beograd po nova navodila; beograjski odgovor se pričakuje za soboto ali nedeljo. Zavezniške vlade se strinjajo, kot se poroča, v tem, da dovolijo Italiji, da izvede londonski pakt, če Jugosloveni ne bi sprejeli tega kompromisa.

REŠITEV JADRANSKEGA VPRAŠANJA? — REKA NAJ BO LAŠKA?

LDU Lyon 15. januarja. (Brezžično.) V sredo, dne 14. januarja so načelniki treh poglavitnih zavezniških vlad predložili jugoslovenskim delegatom osnovo za sporazum glede jadranskega vprašanja. V smislu tega novega načrta bi dobila suvereno oblast na Reki Italija, Jugoslovenom pa bi se zagotovila svobodna uporaba reškega pristanišča. Dalje bi prešla železniška proga Reka - Ljubljana v popolno last Jugoslovenov. Razen tega bi se priznala Jugoslaviji pravica, da raztegne svojo suvereno oblast nad severno Albanijo do reke Drina. — Na nujno prigovarjanje Clemenceauja, naj sprejmemo ta predlog, so jugoslovenski delegati izjavili, da tega ne morejo storiti na svojo roko, ampak da morajo z ozirom na važnost take odločitve poročati o novem predlogu kralievi vladi v Beogradu, kateri so takoj brzojavili. Jugoslovenski odgovor se pričakuje v petek. Kakor upa »Petit Journal«, bo odgovor ugoden; v tem primeru jugoslovenski vladi ne bo treba drugega, kakor samo še sankcijonirati odločitev, ki so jo interesirane stranke sprejele sporazumno.

D' ANNUNZIO POSTAL REČANOM NELJUB GOST.

Bakar, 16. januarja. Predvčerajšnjim popoldne sklicalo je reško mestno zastopstvo tajno sejo, ki je trajala preko 8. ure. Na tej seji se je razpravljalo o odgovoru italijanske vlade reškim odposlancem. Mestni zastop je sklenil opozoriti d' Annunzija na nevarnost, ki preti Reki vsled njegovega postopanja ter ga naprositi, da čimprej zapusti mesto.

ZOPET ZASEDBA REKE.

Bakar, 16. januarja. Na sušačko stran so prišli trije bataljoni italijanske vojske. Govori se, da je ta vojska namenjena za zasedbo Reke, ki se bo, kakor je izjavil poveljnik teh čet, v najkrajšem času zasedla.

IZDAJALCA DR. FRANK IN DR. SACHS V ZVEZI Z ZAGREBOM.

Bakar, 16. januarja. Gdč. Radetić je bila ustavljena od mejne straže, ko je prekoračila demarkacijsko črto. Pri telesni preiskavi so našli pri njej pisma dr. Franka in dr. Sachsa, naslovljena na centralo njihove organizacije v Zagrebu. Redarstvo je ta in nekatera druga pisma zaplenilo. Med zaplenjenimi je tudi pismo dr. Stipe Vučetića, v katerem se mu sporoča, da naj takoj odide v Jablanico, kjer ga čaka ladja, ki ga prepelje na otok Rab, odkoder odpotuje potem z italijansko torpedovko v Opatijo. Frank piše Vučetiću, naj pride čimprej, ker se gre za zelo važne stvari. Redarstvo je opozorilo o tem komisarijat v Kraljevici, ki je odredil aretacijo Vučetića.

OPOZICIJONALCI V USTAVOTVORNEM ODBORU.

Beograd, 16. januarja. Opozicionalni blok je pristal na odlok vlade glede ustavotvornega odbora pod pogojem, da dobi gotovo število članov v tem odboru.

KAZENSKE NAREDBE ZA ZLORABE OB IZMENJAVI KRON.

Beograd, 16. januarja. Kakor doznajemo, objavi vlada v kratkem naredbo, ki bo določala stroge kazni pri zlorabah o priliki zamenjave starih kronskih novčanic.

STAVKA NA ITALIJANSKIH POŠTAH.

LDU London, 16. januarja. (Dun. kor. ur.) Iz Rima poročajo, da se je z današnjim dnem začela splošna stavka vseh poštnih, brzojavnih in telefonskih nameščencev v Italiji.

MIROVNA POGODBA Z MADŽARSKO.

LDU Pariz, 15. januarja. (DKU — Brezžično.) Danes je bila madžarski mirovni delegaciji v ministrstvu za zunanje posle in v prisotnosti Clemenceaua, Lloyd Georgea, Nittija in Matsuija izročena mirovna pogodba z Madžarsko.

LDU. Pariz, 15. januarja. (Dun. kor. urad.) Agence Havas poroča: Mirovna pogodba, ki se je izročila madžarski mirovni delegaciji, je sestavljena v enakem zmislu, kot saintgermainska mirovna pogodba. Odstavki, ki se nanašajo na zvezo narodov in na interese izven Evrope, nadalje na vojne vjetnike, reparacije, letalstvo, pristanišča, vodne ceste, železnice itd., se na obeh listinah glasijo enako. — Mirovna pogodba našteva nato natančnejše meje Madžarske. Madžarska priznava popolno neodvisnost srbo - hrvatsko - slovenske in čehoslovaške države. Meje med Madžarsko in srbo - hrvatsko - slovensko državo ter Romunijo določi sedmeročlanska komisija. Madžarska se na korist Italije (!), srbo - hrvatsko - slovenske države, Romunije in Čehoslovaške odreka vsem pravicam in naslovom do onih ozemelj bivše Avstro - ogrske monarhije, ki so bila kot sestavni deli teh držav vtelešena monarhiji. Čehoslovaška se obvezuje, da na desnem bregu Donave južno od Bratislave ne bo zgradila utrdb. Madžarska se odreka vsem pravicam do Reke in sosednjega ozemlja bivšega ogrskega kraljestva v korist Italiji (!) v okvirju onih meja, ki se določijo kasneje, in se zlasti obvezuje priznati pogodbena določila, ki se bodo o tem sestavila. Nadalje se odreka na korist Avstriji vsem pravicam ogrskega kraljestva, v kolikor se tiče ozemlja, ki leži zunaj določenih mej. — Vojaška določila se strinjajo z onimi, vsebovanimi v saintgermainski mirovni pogodbi, ravno tako tudi točke, ki se tičejo reparacije. Madžarska dovoljuje vsem zavezniškim državam opcijsko pravico do letne dobave gotove množine premoga iz pečuških premogovnikov, in sicer za dobo petih let. Razdelitev in vrste finančnih bremen Madžarske, v kolikor jih bodo nosile Čehoslovaška, Romunija in srbo - hrvatsko - slovenska država, se bodo po ozemlju, ki preide pod njihovo suverenost, določile v zmislu finančnih določil predstoječe pogodbe, ki so identična z onimi, navedenimi v saintgermainski pogodbi, toda z izjemo dveh dodatkov. Določba, da mora Madžarska vzdrževati armade, ki so jo zasedle, se ne nanaša na vojaške operacije, ki so se izvedle po trinajstem novembru 1918 brez dovoljenja glavnih zavezniških držav. V tem primeru bo reparacijska komisija določila delež izdatkov, ki ga bo morala nositi Madžarska. Z druge strani pa se še posebno določa, da bo madžarska vlada poleg madžarskega javnega dolga morala zajamčiti tudi tudi še svoj delež avstrijskega dolga kot prispevek k splošnemu dolgu Avstro - ogrske. — Gospodarska določila so slična onim v saintgermanski pogodbi, izvzemši nekatere točke, ki se nanašajo na gospodarsko razmerje med Avstrijo in Madžarsko.

ZAHTEVA PO IZROČITVI NEMŠKEGA CESARJA.

LDU Pariz, 15. januarja. (DKU) Agence Havas poroča: Ministrski predsedniki zavezniških držav so izgotovili besedilo note, ki se bo naslovila v imenu vrhovnega sveta na holandsko vlado in ki zahteva od nje, da izroči cesarja Viljema II. Nota, ki se bo izročila nemara v nedeljo, se nanaša na člen 220. versailleške mirovne pogodbe, ki predvideva obtožbo bivšega nemškega cesarja. Zavezniki vabijo Holandsko, naj izpolni ta čin pravičnosti. Nota ima prijateljski značaj.

PROTI BOLJŠEVIKOM.

LDU Haag, 16. januarja. (ČTU) General Semenov je rekrutiral 3000 nemških in avstrijskih vojnih ujetnikov in naprosil japonsko vlado, naj mu za Sibirijo stavi na razpolago še eno divizijo.

USTAVOTVORNI ODSEK.

Beograd, 16. januarja. Minister za konstituanto dr. Paleček je poslal predsedniku parlamenta dr. Pavloviću pismo, v katerem ga obvešča v vladnem zaključku, da stopi v ustavotvorni odsek 14 predstaviteljev Demokratske zajednice, 13 predstaviteljev opozicijonalnega bloka, 1 socijalist-komunist, dr. Pavlović, dr. Josip Smodlaka, Jaša Prodanović in 6 vseučiliških profesorjev in sicer za ljubljansko vseučilišče dr. Leonid Pitamic in dr. Bogomil Vošnjak, za zagrebško vseučilišče dr. V. Polić in dr. M. Kostrenčić ter za beograjsko vseučilišče Slobodan Jovanović in dr. K Kumanudi.

EKSEKUTIVA LIGE NARODOV.

LDU Lyon, 17. januarja. (Brezžično.) V petek zjutraj se je v ministrstvu zunanjih zadev prvič zbral ekskutivni odbor lige narodov. Sejo je otvoril Leon Bourgeois, ki je bil na predlog Venizelosa tudi izvoljen za predsednika. Po Bourgeoisovi zahvali za izvolitev so govorili lord Curzon, g. Ferraris in drugi.

FRANCOSKI KARDINAL NA POTU V JUGOSLAVIJO.

Beograd, 16. januarja. Kardinal Dubois, škof v Rouenu na Francoskem, odpotuje te dni v Jugoslavijo, da se pouči o cerkvenih, političnih in gospodarskih razmerah v naši državi. Kardinal se ustavi v Ljubljani, Beogradu, Zagrebu in se napoti nemara tudi v Bosno in Dalmacijo.

OSEBNI PROMET V AVSTRIJI ZOPET USTAVLJEN.

LDU Dunaj, 16. januarja. (ČTU) Začenši s ponedeljkom se bo za en teden ustavil ves osebni promet.

Izpred sodišča.

Zanimiv dogovor. Pred ljubljanskim deželnim sodiščem, kazenski senat, je bila včeraj neka razprava glede sodov, ki so jih bili ukradli pri Zadružni centrali. Kot priča je bila pozvana tudi neka Terezija Češnar, kuharica. Govori samo nemško. Predsednik senatu, sodni svetnik g. Nagode: »Ali je bil doma?« Priča nemško: »Er war zuhause...« Predsednik: »Kdaj je šel spat...?« Priča: »Abends vor sechs Uhr...!« Tako se je razvijalo vse zaslišavanje te priče. Josip T. je bil obsojen na 4 mesece, njegov soobtoženec pa na dva meseca ječe.

Društvene vesti in prireditve.

— **Zveza poštnih organizacij v Ljubljani** vabi vse člane in članice na sestanek, ki se vrši v ponedeljek, dne 19. januarja 1920 ob ¾ na 20. uro v pismonoški dvorani na glavni pošti. Zadeva važna in nujna. Pridite vsi točno in polnoštevilno. Odbor.

— **Pesni venček.** Dalje služeči podčastniki garnizije Maribor prirede dne 24. januarja t. l. svoj prvi pesni venček v veliki dvorani pivovarne Götz pod protektoratom gospoda generala Maistra.

Podružnica SPD v Kranju priredi svoj občni zbor v nedeljo, dne 25. januarja ob 10. dopoldne v prostorih Narodne čitalnice v Kranju.

Kočevska čitalnica priredi svoj redni občni zbor dne 25. januarja ob 4. popoldne pri Beljanu v Kočevju. Med drugimi točkami je tudi volitev odbora za poslovno leto 1920. Po članih vpeljani gostje dobrodošli!

— **Čevljarska zadruga za Ljubljano in okolico** naznanja, da se vrši v nedeljo, dne 25. t. m. točno ob 14. popoldne preizkušnja za pomagače. Kdor se hoče podvreči preizkušnji, naj se zglasi do 21. t. m. pri Čevljarski zadrugi (Karl Kordeliču), Rimska cesta 5. Na poznejše priglase se ne bo oziralo.

— **Čitalnica v Murski Soboti. Prošnja.** Dne 9. decembra 1919 ustanovili smo v osvobojenem Prekmurju Narodno čitalnico z raznimi odseki v svrho narodne pobude. Sedež ji je Murska Sobota. Naročene imamo skoro vse domače liste, poleg teh tudi par hrvatskih in srbskih; a nedostaja nam še knjig. Ker pa ima čitalnica tudi nalogo — saj do osnutja lastnih knjižnic — nuditi tukajšnji šolski mladini potrebno čtivo, katerega istotako primanjkuje, zato se obračamo do vseh slovenskih čitalnic, brainih in enakih društev, kakor tudi do javnih in šolskih knjižnic, založnikov in zasebnikov s prošnjo, naj nam blagovolijo v dar nakloniti vsakovrstnih knjig, tako beletrističnih in znastvenih, kakor tudi mladinskih in šolskih knjig (četudi starih in že obrabljenih). Tudi starih letnikov naših časopisov in revij raznih strok prosimo. Pošiljke naj se blagovolijo nasloviti: Čitalnica v Murski Soboti, Prekmurje. (Potni stroški za večje pošiljke se povrnejo). Vsak še tako mal dar bo hvaležno sprejet. — Čitalnica v Murski Soboti.

— **Podpornemu društvu jugoslovenskih akademikov v Ljubljani** so darovali: Gosp. dr. Pitamic v Ljubljani 1856 K, rodbina Krisper v Ljubljani 100 K, g. Ivan Kenda, Bled 50 K, rodbina V. Rohrmanova iz Ljubljane 200 K, tržiško občinstvo 582 K, okrajna hranilnica v Slovenjem Gradcu 400 K, gostilničar g. Selčar v Št. Ilju 100 K, gosp. Bežek Jože, stud. med. 50 K. Za darove se najprisrčneje zahvaljuje odbor PDJD v Ljubljani.

Aprovizacija.

† **Cenejša prehrana.** Stranke, ki so do 15. januarja vložile vprašalne pole pa še niso dobile izkaznic za cenejšo moko, naj se zanesljivo zglase na magistratu, Galetova hiša, pritličje, levo, in sicer stranke s črkami A do K dne 19. januarja in s črkami L do Ž dne 20. januarja — vsakokrat od 8. do 12. dopoldne.

† **Petrolejske izkaznice** dobe zamudniki, ki niso prišli v soboto, dne 17. januarja h krušni komisiji, šele po 25. januarju.

† **Prodaja krompirja.** Mestna aprovizacija ima v zalogi še nekaj vagonov krompirja, ki ga bo oddajala v cerkvi sv. Jožefa po sledečem redu, in sicer: za stranke iz I. okraja dne 17. januarja; za stranke iz II. okraja dne 19. januarja; za stranke iz III. okraja dne 20. januarja; za stranke iz IV. okraja dne 21. januarja; za stranke iz V. okraja dne 22. januarja; za stranke iz VI. okraja dne 23. januarja; za stranke iz VII. okraja dne 24. januarja; za stranke iz VIII. okraja dne 26. januarja; za stranke iz IX. okraja dne 27. januarja; za stranke iz X. okraja dne 28. januarja, vsakokrat od 8. do 11. dopoldne in od 2. do 5. popoldne. Kilogram krompirja stane 1 K 50 vin.

Glavni urednik:
Rasto Pustoslemšek.
Odgovorni urednik:
Božidar Vodeb.

Visokošolec išče inštrukcijo v latinskem ali francoskem jeziku. — Cenjene ponudbe pod „Jezik/402“ na upravništvo »Slovenskega Naroda«. 402

Stranka brez otrok išče mesto hišnice ali kaj podobnega za takoj ali pozneje. Ponudbe na poštno ležeče K. B. št. 21, Ljubljana. 369

Oprava za jedilno sobo se proda. Kje, pove upravništvo »Slovenskega Naroda“. 396

Uradnik išče mesečno sobo, po možnosti v bližini Bleiweisove ceste. Ponudbe pod šifro „Mirna stranka/408“ na upravo „Slov. Naroda“. 408

Soba eventualno s hrano išče stalno v Ljubljani nameščen uradnik, Ponudbe na J. Škarja, deželni tajnik, sedaj na Mirni, Dolenjsko. 269

Naprodaj: stroji za pekarno, blagajna (sistem „National“), lovski voz in druge stvari. Poizve se pri Kranjski stavbeni družbi v Ljubljani, Levstikova ulica št. 19. 355

Plemenski junček čiste montafonske pasme importirane iz Švice, mati prvovrstna mlekarica, se takoj proda. Vprašati v Ljubljani, Nunska ulica št. 5. 417

Langenscheidtova italijanščina dobro ohranjena, se kupi. Ponudbe pod „Italijanščina/398“ na upravništvo „Slovenskega Naroda“. 398

Tehnik-visokošolec išče mesečno sobo ako možno z električno razsvetljavo. — Ponudbe pod „Tehnik/405“ na upravništvo »Slovenskega Naroda«. 405

Inteligentna gospodična zmožna slovenskega in nemškega jezika, absolventka trgovske trgovske šole, želi primerne službe. Gre tudi k otrokom. Ponudbe pod „S. T. 300/409“ na upravo „Slov. Nar.“. 409

Odda se boljši stranki brez otrok

pohištvo

obstoječe iz kompletne spalne, jedilne sobe in kuhinje v najem. — Ponudbe pod „Mobilije/400“ na upravništvo „Slovenskega Naroda«. 400

Slike kralja Petra

v velikosti 47×65 cm priporoča

Narodna knjigarna v Ljubljani.

Cena v trdem ovoju po pošti K 18.

Proda se skoro nov moški zimski plašč. Poizve se v trgovini Jelača h. Rožna dolina. 416

Priporočamo brinjevec 45o/o. Zajamčeno čistega nudimo za ceno od K 90·— po L/o, franko sod, stanica Nova-Gradiška. 10620

Oženjen vrtnar Slovenec, sedaj v Avstriji, izurjen v vseh panogah vrtnarstva, z dolgoletno prakso, išče v domovini primerne stalne službe. Cenj. ponudbe pod „Vrtnar/315« na upravo „Slovenskega Naroda 315

Lepo posestvo z vinogradi, sadonosniki za par vagonov sadja, hosta, njive s tremi hišami itd se radi oddaljenosti mojega bivališča proda. — Fr. Tomšič, Št. Jurij ob južni železnici. 386

Imam na prodaj okrog 35 hekto

dobrega belega mozelskega vina

Cena po dogovoru. — Franc Remic, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 1, II. nadstropje. 401

Proda se lepa zbirka

znamk.

Oglasi se pri Anončni zavod Drago Beseljak Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5. 418

Dam v najem

eno ali dve meblovani ali prazni sobi v sredini mesta, prost vhod, električna luč tudi za pisarno kdor mi posodi 15000 kron ob popolni varnosti. Ponudbe na uprav. Slov. Naroda pod „Posojilo/397“. 397

Proda se

frak za srednjo postavo, **žaket** s svetlosvilenim telovnikom za vitko osebo, vsako po K 1000·— in **stensko ogledalo** z zlatim okvirjem za 300 K. Ogleda se lahko ob delavnikih od 11 do 12 ure in ob nedeljah od 3. do 5. ure popoldan. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 412

- Muhe -

kratkočasne zgodbe, spisal Blaž Pohlin. Najzabavnejše berilo za samske in poročene! Cena s poštnino K 6·50. Naroča se v

Narodni knjigarni v Ljubljani.

Kupi se napolkrita kočija. Naslov pove upravništvo „Slov Naroda“. 282

Večja množina štedilnikov je naprodaj. Poizve se: Jeranova ul številka 11. 10424

Železna ograja stara, 20 m dolga, se kupi. Ponudbe z navedbo cen in [illegible]kovosti na V. Gregl v Brežicah ob Savi. 332

Bančni uradnik išče meblirano sobo pri boljši rodbini. Pismene ponudbe na upr. »Sl. Nar.« pod „Boljša rodbina/347“ 347

Moj semenski cenovnik za leto 1920 se dobiva brezplačno. Semenska trgovina Al. Korsika v Ljubljani, Bleiweisova c. 8. 351

Proda se ženski baržunasti plašč in muf. Poizve se lahko vsak dan od 13—15. ure Sv. Petra cesta 26. 372

Bencina (lahki bencin) kupi vsako količino in za vsako ceno ali eventuelno proti zamenjavi za moko Ponudbe na uprav. Slov. Naroda“. 381

Kupim „Slovenski Narod“, „Preporod“, „Naše zapiske“, „Slovenski Branik letnik 1913“, in „Bodočnost letnik 1912“. — Pisma pod Janez Šinkec, p. Radeči. 361

Stanovanje s hrano za dve dečkici — dijakinji iz boljše tržaške rodbine se išče. Ponudbe na uprav. lista pod šifro „Stanovanje — hrana/381“.

Gospodična, ki bi se rada priučila slovenščine, išče stanovanje s hrano pri boljši rodbini v Ljubljani. Ponudbe pod »Češka Nemka/390“ na uprav. Slov. Naroda. 390

Knjigovodjo ali knjigovodkinjo prvovrstno moč išče takoj večje tvorniško podjetje. Oni, ki imajo lep rokopis, znajo strojepis in govore slovenski in nekoliko hrvatsko-srbski eventuelno tudi nemški imajo prednost. Ponudbe na uprav. „Slov. Naroda“. 383

Proda se dobro ohranjen

: pisalni stroj :

„Remington“ št. 9,

3 pisalne mize in več juridičnih knjig. Naslov pove uprav. Slov. Nar. 395

Išče se

∵ opekarski mojster. ∵

Plača po dogovoru. Nastop službe 1. marca. Ponudbe naj se pošiljejo na uprav. Slov. Naroda pod „Opeka/393“. 393

Za električne peči in likalnike imam večjo množino

nikelina naprodaj.

Vprašanja na poste restante St. Pavel pri Preboldu št. 100. 394

Absolvent dvorazredne trgovske - - - - - - šole - - - - - -

med vojno rač. podčastnik, ki je sedaj popolnoma prost vojaščine, želi primerne službe pri kaki tvrdki ali kaki večji trgovini. Ponudbe pod „Vesten/392« na uprav. Slov. Naroda. 392

Zahvala!

Najpresrčnejšo zahvalo izrekam Krajevni politični organizaciji jugosl. socijal. dem. stranke za Krakovo in Trnovo, katera je nabrala znesek K 1225·85, za odškodnino mi pokradenega blaga.

Še enkrat presrčna hvala vsem darovalcem in nabiralcem.

Pavel Križnar, slepi invalid.

Proda se:

vel. otomana s 4 stolčki, stenska preproga (lovska slika), nova salonska hrastova mizica, vel. krasna božja podoba, usnjata ročna torbica iz mirnih časov, nov šivalni stroj, omara, umivalna miza in nekaj raznih reči. Čopova cesta 19/II., 6. 390

Išče se več

uradnikov in poduradnikov

ki so vešči slovenskega, hrvaškega in nemškega jezika v govoru in pisavi. Prednost imajo oni, ki so zmožni pisarniških del v transportih, carini in bančnih opravil. Prošnje naj se pošiljajo na A. Mally naslednik, špediter, Maribor. 415

[illegible]

G. Flux

Gosposka ulica 4, I. nadstropje levo. [illegible]

Več izvežbanih prodajalk sprejme veletrgovina [illegible]. — Ponudbe s prepisi spričeval pod „Prodajalka 1000“ uprav. Slov. Naroda.

Želodčna tinktura lekarja Piccolija v Ljubljani, Dunajska cesta, krepča želodec, pospešuje prebavo ter odprtje telesa. — Naročila proti povzetju. 10661

Automobil od ca 40 konjskih sil, fabrikat »Gobron et Brillie« povsem uporaben in nepoškodovan proda takoj Kranjska tvornica železne in bravarske robe v Kamniku. 382

Kupijo se težki Singerjevi šivalni stroji pri C. J. Hamann, Mestni trg 8. 57

Dobro izurjena šivilja se sprejme. Hrana in stanovanje — v hiši, plača po dogovoru. — I. BARTMAN, BLED. 250

- Svilo -

v štrencah kupuje FRAN KOS v Ljubljani. Židovska ulica 5. 191

Otroški voziček

že rabljen a dobro ohranjen, se kupi. Ponudbe z navedbo cene pod „Otroški voziček/290“ na upravo »Slov. Naroda«.

Jamski les

kupi večjo množino št. Janžki premogokop And. Jakil, Krmelj, Dolenjsko. 389

Sprejme se

prvovrsten žagar

v tovarni lesnih izdelkov Zgor. Gameljne p. Št. Vid nad Ljubljano.

- Služkinja -

vešča tudi gospodinja, se sprejme za na deželo. Oglasiti se je pri Vida Bratovž, Zg. Gameljne, p. Št. Vid nad Ljubljano. 387

∵ Pisarniški vodja ∵

tajnik, korespondent, vešč več jezikov, trgovsko vsestransko verziran, zaupna oseba, se išče za manufakturno veletrgovino. Obširne ponudbe na „Poštni predal 35“ Ljubljana. 268

Inteligentna **gospodična** (učiteljica) resna srednje starosti, vešča slov., nem. in neka franc. jezika, ki bi instruirala 2 deklici v šolskem poduku in klavurju, (zadnje ni neobhodno potrebno) ev. pomagala v gospodinjstvu, se išče na deželo. — Ponudbe samo z dobrimi spričevali in sliko, naj se pošiljejo pod šifro „Trg/335“ na upravo „Slov. Naroda“. 335

Koncipijenta

popolnoma izvežbanega pod ugodnimi pogoji sprejme takoj dr. Florian Kukovec, odvetnik v Slov. Bistrici.

Gradbeni les

vsake vrste in vsako količino

kupuje takoj neka domača tvornica v Sloveniji. Ponudbe na uprav. „Slov. Naroda“. 384

Iščejo se za takoj ali pozneje

dve ali ena soba

prva za pisarno in druga kot mesečna soba v periferiji mesta. Najemnina se plača eventuelno v premogu. Istotam se kupi tudi 10 novih ali starih kocev za konje. Cenjene ponudbe pod: Valentin Kovač, Ljubljana. Gledališka ulica 7/III.

Ženitna ponudba!

Gluhonem kamnoseški mojster podobar in ornamentik, star 32 let, želi seznaniti v svrho ženitve s ljubo gospodično ali vdovo brez otrok do iste starosti. Pogoj: Denarno premoženje ali posestvo hiše v kakem mestu ali bližini. Resne ponudbe in dopise na uprav. Slov. Naroda pod „Sreča/419“.

Ženitna ponudba!

Inteligenten, 28 let star trgovec v malem mestu Slovenije išče gospodično, ki ima veselje do trgovine, je zdrava in čedne zunanjosti ter ne nad 25 let stara, v svrho ženitve. Radi povečanja trgovine je treba nekaj premoženja. Samo resne ponudbe, če mogoče s sliko pod „Lepa prihodnost 100“ na Anončni zavod Drago Beseljak Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5. 386

Klingerit,

azbest in tehnične materijale ima v zalogi

Odon Koutny

Ljubljana. Kolodvorska ulica.

Proda se malo rabljen pisalni stroj „Kanzler“ (Schnellschreibmaschine Mod. 3) z latinskoslovanskimi črkami, za ceno 7000·— K. Ogleda se lahko stroj v drogeriji „Adrija“ pri gosp. Cvančara, Šelenburgova ulica. **Proda** se nerabljena sobna kredenčna omara (Schubladkasten mit Aufsatzkasten) iz črešnjevega lesa, lepo delo. Cena 3.500 K. Naslov pri upravništvu „Slov. Naroda“ 362

Knjigovodja se išče za tovarno usnja! Zahteva se popolno znanje dvojnega knjigovodstva, samostojnega vodstva pisarne in znanje slovenskega in nemškega jezika. Prednost imajo oženjeni in tudi srbohrvaščine zmožni. Nastop takoj. Plača po dogovoru. Ponudbe na upravništvo „Slovenskega Naroda“ pod „USNJE/391“. 391

Stanko Žargi

trgovec

Melanija Žargi roj. Kham

poročena.

Ljubljana, 18 januarja 1920.

Naznanilo!

Vljudno naznanjava, da sva prevzela staroznano galanterijsko trgovino

V. SIRK, nasl. v Ptuju.

Prosiva, da se dosedaj izkazano zaupanje ohrani tudi nama ter zagotavljava, da se bova potrudila sl. občinstvo kar najbolje zadovoljiti s solidno in točno postrežbo.

Z odličnim spoštovanjem

V. Sirk nasl. Snoj & Urbančič.

PTUJ, 10. januvarja 1920.

Jugoslovansko inženirsko podjetje

družba z o. z.

inženirska pisarna in stavbno podjetje

Ljubljana, Sodna ulica št. 2 Maribor, Viktringhofova ulica št. 34

Brzojavni naslovi: JIP — Ljubljana JIP — Maribor

Oddelek I.

Projekti, proračuni. Nasvetovanje in zastop. Presoja in stavbno nadzorstvo.

Oddelek II.

Vodne gradbe; izraba vodnih sil; poljedelska melioracija.

Oddelek III.

Beton, železobeton. Železna konstrukcija.

Oddelek IV.

Železnice, ceste, predori, mostovi.

Oddelek V.

Industrijska in gospodarska poslopja.

Oddelek VI

Komercijalno razpečavanje gradiva, orodja in industrijskih tvarin.

Narodna knjigarna

v Ljubljani, Prešernova ulica 7

je prevzela **zastopstvo**

vseh narodnih in historičnih

jugoslovanskih slik

izdanih po Petru Nikoliču.

Opozarja se zlasti na najnovejšo in najboljšo reprodukcijo

našega regenta

Slike se ogleda lahko v knjigarni, kjer se dobe tudi vsa natančna pojasnila.

Narodna knjigarna

420 Vr XII 337/19/21

V imenu Njegovega Veličanstva Kralja!

Deželno sodišče v Ljubljani je razsodilo tako:

1.) Milan Hočevar, rojen 3. marca 1894 v Celju, tja pristojen, kat. oženjen trgovec v Ljubljani, še predkaznovan:

2.) Josip Šlibar, rojen 5. marca 1884 v Tratu pristojen v Moravče, kat. samski trgovec v Ljubljani, predkaznovan:

sta kriva

da sta meseca julija in avgusta 1918 v Ljubljani verižno trgovala z milom, s tem sta zakrivila pregrešek po § 23. l. 4. cas. nar. z dne 24. marca 1917 štev. 131 drž. zak.

in se obsodita

po § 23 cas. nar. z dne 24. III. 1917 št. 131 drž. zak. s uporabo § 260 b k. z. vsak na tri tedne strogega zapora, poostrenega s [illegible] na teden in vsak na 2000 K globe oziroma v slučaju neizterljivosti na 20 dni zapora; po § 46 citirane naredbe se razglasi sodba v 4 ljubljanskih dnevnikih Slovenski Narod, Slovenec, Jugoslavija in Naprej na stroške obtoženecev in nabije na občinski deski ljubljanski, po § 44 iste naredbe na izgubo obrtne pravice za eno leto pri obeh obtožencih; po § 389 k. p. r. morata povrniti stroške kazenskega postopanja solidarno, ene izvršitve kazni pa vsak zase. Zasebni vdeleženec Urbančič se pa po § 366 k. p. r. zavrača na pot civilne pravde.

LJUBLJANA, dne 24. junija 1919.

Vodenjak m. p.

Raznašalce ali raznašalke

sprejme takoj uprava „Slovenskega Naroda“.

Zahvala.

Vsem, ki so nas tolažili ob težki ločitvi od naše ljube mame, gospe

Neže Lovše

izrekamo tem potom presrčno zahvalo. Osobito se še zahvaljujemo čislani požarni brambi Šmartinski in vsem prijateljem za časteče spremstvo na zadnji poti naše mile pokojnice. 406

Šmartno-Ljubljana, 16. januarja 1920.

Za rodbino: Prof. A. Lovše.

Zahvala.

Za vse izraze sočutja ob smrti našega predragega očeta, starega očeta, tasta, strica, gospoda

Ernesta Hieng

kakor tudi za časteče spremstvo rajnika na njegovem zadnjem potu izrekamo najsrčnejšo zahvalo.

LJUBLJANA, 16. januarja 1920.

Rodbini Hieng-Štefin.

Specialna rubrika. Avstrijska trgovina in industrija.

Anončna ekspedicija M. Dukes Nachf. A. G. Dunaj, (Wien) I/1.

Trgovci, nakupovalci!

Kdor hoče ceno, dobro in iz zanesljivega vira nakupovati prvovrstno blago, komur je na pošteni, solidni, hitri in zanesljivi postrežbi, naj se s polnim zaupanjem obrne na mojo firmo.

Staina velika zaloga vseh kemičnih predmetov n. pr.:

jedki natron, vžigalice, bakreni vitriol, vanilija, galun, žveplo, jesihova kislina, parafin, gorski vosek, ceresin, smola, gumijevina itd.,

Nikolaus Freystadtl
Wien I., Fleischmarkt 1.
Telefon 18.270.
Telegr: Adr. „Grindust, Wien".
28614

Julius Baumgarten & Söhne,
Vereinigte Papierwarenfabriken Kommanditgesellschaft, Wien VII. Seidengasse 42.
Pisemske mape, pisemske knjige, pisemske kuverte

„ATLAS-WERKE"
Wien VII. Neustiftgasse 66
dobavljajo
stroje za čevlje
vseh vrst in za mali in veliki obrat in vse potrebščine za izdelovanje obnval. 28640

TABU

TUBES-ET-PAPIER-A-CIGARETTES-

USINES: WIEN-XVI Konstantíngasse 2-8

28569

Alpenländ. Drahtindustrie
Ferd. Jergitsch Söhne
Wien (Dunaj) Friedrichstrasse Graz, (Gradec), Klagenfurt (Celovec)

Žičnate pletenine, tkanine, vrvi, modroci.

Sita. Železno pohištvo. Katalog SHS gratis. 28641

Dvigala

F. Wertheim & Comp., A. G.
Wien IV., Louisengasse 6, Budapest VI., Lehelutca 12.

Osebna, tovorna in dvigala za jedila in akte vseh obratnih vrst. Dvigala za prevažanje oseb (Paternosteraufzüge) po preizkušenem sistemu. Žerjavi (graniki) vseh vrst 28642

H. Flottmann & Wien X.X.,
Grizianigerstrasse 75,
H. Flottmann & Comp.
Preszluft-Industrie A. G. Budapest VII., Kerepesi Ut. 46.

Dobavitelji za: kompletne naprave s stisnjenim zrakom za rudnike, kamenolome, tvornice, ladjedelnice Kompresorji. Črpalke vakuum, Parni stroji, Cevi velika zaloga, Črpalke kratkodobni dobavni termini. Armarture. Ugodne cene! 28298

Elektromotori in dynami

vseh velikosti in napetosti.

J. Fränkel,
Wien I., Rathausstr. 1.

Stenska kljuka JAB

najboljše in najlepše nadomestilo za žičnike. Zahtevajte ponudbe tudi za drugo hišno in kuhinjsko orodje.
J. Altborn & Bruder Wien VII.
Neubaugasse Nr. 31.
Prodaja se samo predprodajalcem. Prav izplačljiv predmet.

Elektromotorje

diname, napeljevalni in elektro tehn. instalacijski materijal dobavlja z zaloge

Philipp Hamberger G. m. b. H.
Wien VII. Neubaugasse Nr. 38. Brzojavni naslov - Aggregator Wien, Telefon št. 31 — 2 23. 2875

Stroji za orodje

za obdelovanje železa, kovin in lesa. Orodje vseh vrst. Dvigala (škripci vinte, graniki) za ročni in električni pogon. **Cyklop Gesellschaft m. b. H. Marienberg u. Weiss, Wien IX., Boltzmanngasse 22.** 28065

Priv. avstr. drž. žel. družba
Wien, I., Schenkenstrasse Nr. 8—10.
Rav. avstr. fužin in tvornic
Telegram: Stegwerke Tel. 17543 in 17644
Dež. povl. tvor. strojev Dunaj (Wien) X,
Telefon št. 50271 in 54304,

Lokomotive na parni pogon za glavne in postranske železnice za tire vseh širin, lokomotive brez ognja, za rudnike lokomotive s stisnj. zrakom, vsi zadevni špecialni izdelki n. pr. elektr. in lokomotive za granike, popravila lokomotiv vseh sistemov. 28622

Ravnokar je izšel
„Veliki slovenski spisovnik"

zbirka pisem, listin in vlog za zasebnike, trgovce in obrtnike, sestavil **Henrik Podkrajšek, profesor na kr. državni obrtni šoli v Ljubljani.** — **Cena K 24 — —** priporoča knjiga, neizogibno potrebna za pisemski promet za vsakega v vseh življenskih dneh. Naroči se lahko v vseh knjigarnah ali pa pri založniku Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg, Ljubljana, Kongresni trg 2. 10647

Državni gozdar, 37 let star, izvežban v vseh panogah umnega gozdarstva in gozdoreje vešč, celotne gozdne manipulacije in knjigovodstva, izvežban lovec in voditelj lovov želi izstopiti iz državne službe in stopiti v privatno kot oskrbnik manjšega (800 — 1500 ha) gozdnega kompleksa ali kot manipulant h kakšnemu večjemu lesnemu podjetju, kjer bi zamogel v polni meri udejstviti svoje znanje. — Plača po dogovoru; razen tega želi zasiguranje boljšega socijalnega stališča kot ga ima v državni službi. — Blagohotne ponudbe pod „Vestna moč/72" na upravo „Slov. Naroda". 72

Živila se iščejo za zdravilišče

samo najboljša kakovost na podlagi zakonitih določil. Ponudbe na **J. TÖLK, Wien Josefstädterstrasse 16, durch Annoncenbüro Schalek, I., Wollzeile 11.**

Sprejme se spreten, samostojen starejši
korespondent

vnožen popolnoma slovenskega, hrvatskega in nemškega dopisovanja kakor tudi stenografije in strojepisja. Vstop takoj. Ponudbe na tvornico žganja in likerjev D'ELIA & HOLUJEVIĆ, Zagreb, Kukovičeva ulica 30. 411

Proda se veliko, lepo
posestvo

na Koroškem ob glavni cesti proti Beljaku. Hiša z gostilno, (pripravno tudi za mesarijo) in gospodarskim poslopjem, ob jezeru s kopališčem, dvanajst oralov (johov) zemljišča in tri orale gozda. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 404

Narodna banka d. d. v Zagrebu

potrebuje **dva izvrstna upravitelja** za filiale v Dalmaciji in v Vojvodini. Reflektanti naj pošljejo ponudbe na tajništvo zavoda Ilica 7/I kat. 414

Splošno mizarstvo

Pavla Nikolajevića, v lastni hiši v Ljubljani, Spodnja Šiška, Kamniška ul. 186

se priporoča v napravo vsakovrstnih mizarskih del. Tudi se dobi gotova sobna in kuhinjska oprava i. t. d. Izvršitev solidna in po nizkih cenah. Prosim blagohotnih naročil. 403

Narodna banka d. d.
v Zagrebu

potrebuje nekoliko izvrstnih uradnikov za blagajne in depot ter samostalnega izvrstnega korespondenta. Nujne ponudbe na tajništvo zavoda Ilica 7/I.

Zanesljiv
urarski pomočnik

se takoj sprejme. Ponudbe na uprav. Slov. Naroda pod št. 270. 321

Karbidne posode

(bobne), pločevinaste kupuje v vsaki množini ter po najvišji ceni **tvrdka Brozmik & Fritsch,** trgovina z železom **Ljubljana, Cankarjeva nabrežje št. 1.** 97

Čevlje

na debelo in drobno
Aleksander Oblat, Ljubljana, Sv. Petra cesta 28.

Kupim

vsako množino hrastovih hlodov od 25 c m debeline naprej, kakor tudi hrastove deske 25 do 30 m m debele oziroma nažagane frize za parketne deščice. Ponudbe s ceno franko vagon Ljubljana ali odpošiljalna postaja na **Ivan Šiška, tovarna parketov in parna žaga Ljubljana, Metelkova ulica 4.** 10938

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa zalega mora poginiti ako uporabite moja najboljši iskušena in povsodi hvaljena sredstva kakor: proti poljskim mišim 7 K, za podgane in miši stane K 7·—; za ščurke K 8·—; posebna močna tinktura za stenice K 7·—; uničevalec moljev K 6·—; prašek proti mrčesom 6 K; mazilo proti ušem prijjudeh 4-8 K; maziló za uši pri živini 4 K; prašek za uši v obleki in perilu 6 K; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničevalec rastlin) K 6·—. Pošilja po povzetju **Zavod za eksport M. Jünker, Zagreb 15., Petrinjska ulica 3.**

: Prima bosanske : slive

v zabojih po 15 kilogr.

Kava
Čaj
Čokolada
Bonbone
Kakao
Kavni pridatek
Konjak
Rum
Likerji
Šampanjec
Namizno vino
Mandelni
Rozine
Dišave
Paradižniki
Milš

Jos. Fabiani, Ljubljana

Razpošilja po celem kraljestvu od 5 kg naprej poštnine prosto.

DRVA

mehka in trda dobavi in pripelje na dom. **V. Scagnetti,** parna žaga za državnim kolodvorom. 9921

Prva jugoslovanska zlatarska delavnica **Alojzij Fuchs** Selenburgova ul. 6. Kupujem staro **zlato in srebro** po najvišjem cenah, priporočam veliko zalogo zlatnine, srebrnine, ur, briljantov i. t. d. vsa popravila in nova dela se izvršujejo v lastni delavnici točno in solidno. 7928

Obl. konces. informačni zavod
„Drago Reseljak"

Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5
dobavlja vse kreditne in privatne informacije v tu in inozemstvu. V abonementu ter posamezno cene zmerne

---

: Darujem : vagon drv

in dam še posebno nagrado onemu, ki mi poskrbi v sredini oziroma tudi ob periferiji Ljubljane stanovanje od 3—5 sob s kopalnico, vsemi pritiklinami in če možno z električno razsvetljavo. Ponudbe pod „Vagon" na Anončno eksped. Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg štev. 3.

Kupi se takoj večja množina
lopat, krampov, samokolnic

novo ali rabljeno. Ponudbe na upravo „Slov. Naroda" pod „Razne stvari 344"

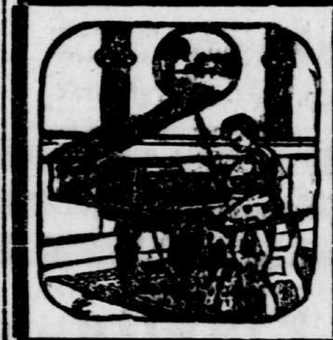

G. F. Jurásek

Vglaševalec klavirjev in trgovec z glasbili
v Ljubljani, Wolfova ul. St. 12.
Prva jugoslovanska špecijalna tvrdka za vglaševanje in popravila glasbil.

Krznarska moda 1920.

Nemoderni mufi, boe i.t.d. se modernizirajo in izgotovlja v najkrajšem času. V zalogi doma izdelane garniture ter špecijelno damske kožuhovinste čepice.

Prevzamem vsakovrstne kože v stroj ter jih popolnoma izgotovim v najmodernejše garniture.

Ludovik Rot, krznar,
Gradišče 7, nasproti Dramskega gledališča.

Tvornica acetelinovih in plinovih gorilcev
Brenner-Lux G. m. b. H. Nürnberg.

Konsignacijsko skladišče in korespondenčna pisarna za državo SHS, Čehoslovaško, Madžarsko pri našem glavnem
M. Weissenberg, Wien, VI., Aegidigasse 12.
Pri vprašanjih naj se navede potrebovana količina. 318

„Timex" Uvoz-Izvoz Društvo z o. z.

Dunaj I. Babenbergasse 7. Brzojav: Timex-Dunaj.

Dobavlja takoj:

Poljedeljske stroje in orodje, kmetijske vozove; lopate, motike, krampe, pohištva za spalne sobe, masivna trd les, kuhinjsko opravo, usnje itd.

Podplate, zgornje usnje in jermena. Kemično-tehnične in farmacevtske proizvode medicinske preparate. Stroji in orodja za vse industrije. Elektro-motorji in ventilatorji.

Praga II. Vaclavské náměstí 66. Brzojav: Timex-Praga

Oferira:

Emaliranо (postekleno) posodo. Porcelan in steklenino. Šipe, stekla za ogledala in brušeno steklo.

Kemični proizvodi. — Užigalice.

Stavbni materijal vseh vrst. Železniški materijal. Železne konštrukcije. Stroji in orodja za vse obrte.

Zahtevajte naše najugodnejše ponudbe. 9745

Brzojavi: Eskomptna. **SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA** Int. telefon štev. 146.

LJUBLJANA, SELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 1.

INTERESNA SKUPNOST S HRVATSKO ESKOMPTNO BANKO IN SRBSKO BANKO V ZAGREBU.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

DENARNE VLOGE. — NAKUP IN PRODAJA: EFEKTOV, DEVIZ, VALUT. — ESKOMPT MENIC, TERJATEV, FAKTURA. — KREDITIVI. — BORZA.

Kontoristinja

s prakso, prvovrstna samostojna moč, popolnoma vešča slovenskega, nemškega in vsaj deloma hrvaškega jezika v govoru in pisavi, stenografije, strojepisa kot vseh pisarniških del, se pod zelo ugodnimi pogoji takoj sprejme. Ponudbe na upravništvo »Slovenskega Naroda« pod „št. 260." 3:0

Natječaj.

Na vlastelinstvu Lužnici z. p. Zaprešić ima se popuniti sljedeče mjesta:

Jedno mjesto vinogradara i pivničara, isti mora imati teoretičku i praktičnu naobrazbu. Prednost ima koji je neoženjen. Dobije obskrbu u naravi i plaću a gotovem.

Dva mjesta vincilira, koji treba da su podpuno upučeni u vinogradarski posao. — Isti imadu prednost, koji su neoženjeni te koji neimaju malu djecu. — Dobiju plaću ko i deputat u gotovu. — 334

Mesar-prekajevalec

prvovrstna moč, v vsakem oziru zanesljiv, **se sprejme takoj** oziroma nekoliko pozneje. Biti mora zmožen izdelovanja vseh vrst mesnih izdelkov, mora imeti večletno prakso in najboljša spričevala. Plača izvrstna oziroma tudi po dogovoru del čistega dobička. Stanovanje in vrt za zelenjavo dobi brezplačno. Prednost imajo oženjeni z nekoliko kavcije. Pismene ponudbe sprejema

tvrdka Janko Popovič v Ljubljani,
Bleiweisova cesta štev. 32.

IVAN JAX in sin

Dunajska cesta štev. 15, Ljubljana.

Šivalni stroji in stroji za pletenje.

— Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. — Ustanovljena leta 1867. Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler" Ceniki zastonj in franko. | **Kolesa** iz prvih tovarn Dürkopp, Styria, Waffenrad.

Tovarna **Jos. Reich**
Ljubljana, Poljanski nasip 4.
Podružnica: Selenburgova ul. 3
Podružnica v Mariboru
Gosposka ulica štev. 38.

Barva vsakovrstno blago
Kemično čisti obleke.
Pere domače perilo (posilje ponje na dom)
Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce.

Haka dokolenice

K. SELJAK LJUBLJANA

ALFONZ BREZNIK

učitelj „Glasbene Matice" in edini zaprisežen izvedenec dež. sodišča

Največja in najpoštenejša tvrdka in izposojevalnica klavirjev, pianinov in harmonijev

(Förster, Böcendorfer, Blüthner, Steinhamer itd.)

Velikanska zaloga vseh glasbil, muzikalij in strun

LJUBLJANA,
Kongresni trg. št. 15.
(Nasproti ruske cerkve).

Popravila in uglašavanja strokovnjaško in ceno.

Brez konkurence! Brez konkurence!

Jugoslovenska industrija papira

Gustav Seligmann, Zagreb,

Nikolićeva ul. 3. Telefon br. 6—38. Brzojavi: Jip Nikolićeva 3.

Najcenejša dobava in bogato skladišče: raznih vrst papirja kakor: tiskovnega, pisalnega koncептnega, dokumentnega, konceptnega belega i. t. d. Papirnatih prtov, papirja za police (stelaže), trgovskih in kanc. omotov, map, kaset in ostalega v to stroko spadajočega blaga.

Skaboform se zopet dobiva!

Proti srbenju, svrabu, lišajem, nečistostim kože zahtevajte v najbližnji lekarni preizkušeno in zdravniško priporočeno

dr. Flescha originalno Skabaformovo mazilo.

Ne maže, ne pušča barve, brez duha. Po vteranju puder „Skaboform. Dobiva se po vseh lekarnah. Generalna zaloga za Ljubljano in okolico

Rihard Sušnik
„pri Zlatem jelenu" IV. Marijin trg.

Zbirni promet:

Wien-Zagreb-Beograd

Odprema in deprema svakovrstne robe transitiranje ocarinjenje intervencije glede izvova in uvoza.

Agenturni in komisijonalni oddelek izvršuje nakup in prodajo v komisijo tudi za lasten račun.

Transportno in prometno društvo

Središnjica: Zagreb, Ilica 45. Telefon 2—20. | Podružnica: Beograd, Vuka Karadžića 16. Telefon 2—77.

Brzojavi: Transport Zagreb Beograd

Vse informacije takoj in brezplačno.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Poziv k subskripciji novih delnic.

Vsled sklepov občnih zborov delničarjev Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani z dne 5. maja in 21. decembra 1919 v to pooblaščen je sklenil upravni svet na temelju odobrenja Poverjeništva za notranje zadeve deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani od 27. oktobra 1919, št. 9068 v svoji seji dne 21. decembra 1919 provesti zvišanje delniške glavnice

od SHS K 20,000.000·— na SHS K 30,000.000·—

z izdajo

25.000 novih delnic po SHS K 400·— nom. v skupnem znesku K 10,000.000·—

pod sledečimi pogoji:

1. Subskripcija prvih delnic se vrši od **15. do 31. januarja 1920**
   a) pri Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani in njenih podružnicah v Splitu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah;
   b) pri Hrvatski trgovinski banki v Zagrebu in njeni podružnici v Osijeku;
   c) pri Živnostenski banki v Pragi in njenih podružnicah v Čehoslovaški in
   d) pri Podružnici Živnostenske banke na Dunaju v Nemški Avstriji.
2. Dosedanji delničarji imajo pravico prevzeti na podlagi vsakih **5 starih 2 novi delnici à K 400·— nom. po SHS K 700·— tel quel,** ki so plačljive naenkrat pri subskripciji. Odlomki delnic se pri tem ne vpoštevajo.
3. Novim interesentom se ponudi ostanek **5000 delnic à K 400·— nom.** kakor tudi morebitni ostanek dosedanjim delničarjem pripadajočih delnic, ki jih isti ne subskribirajo, **po SHS K 900·— tel quel,** ki so plačljive naenkrat pri subskripciji.
4. Nove delnice so deležne čistega dobička za leto 1920 ter opremljene s kuponom za leto 1920.
5. Pri subskripciji se morajo predložiti subskripcijskemu mestu v zgoraj navedenem roku plačili starih delnic v svrho označbe, da je pravica do opcije izvršena, dočim imajo imetniki delnic zadnjih 2 emisij, katerih izdaja vsled tehničnih zaprek ni bila do sedaj mogoča, pravico do opcije v določenem subskripcijskem roku na podlagi tozadevnih pismenih priglasnih in začasnih potrdil o vplačanih delnicah.
6. Od ažijskega kurznega dobička nove emisije se dodeli po odbitku stroškov in doklad te emisije SHS K 1,000.000·— pokojninskemu zakladu banke, ostanek pa pripade ažijskemu rezervnemu zakladu banke.
7. Nove delnice se izroče subskribentom tekom leta 1920 proti izročitvi začasnih potrdil oziroma obračunov o subskribiranih delnicah.
8. Reparticijo delnic, določenih za nove delničarje, si pridržuje upravni svet po končanem subskripcijskem roku.

V Ljubljani, dne 29. decembra 1919.

183 **Upravni svet Ljubljanske kreditne banke.**

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«. Za inseratni del odgovoren Valentin Kopitar.